Զ· ՏԱՐԻ 1518 ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4381 ԱՐԱՑ 18 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1889 (Ն· Տ·) 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1889 5 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ 1306

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره ولك
غزته سی اداره سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան ղաչեկան արծաթ	160
»	Վեցամսեայ	80
»	Եռամսեայ	40
Գաւառաց	Տարեկան	200
»	Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներու	տարեկան Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	28

Դուրսը ղրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրուածներ ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

ՊՈՒԼԱՆԺԷԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ· — ԻՆՔՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՏՈԼՖ ԻՇԽԱՆԻ· — ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՓԷՇԹԱ· — ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՓԱՆԱՄԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ· — ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՔ· — ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԻ·

Որչափ մեծ փոփոխութիւնք սա մի քանի աւուրց մէջ։ Երկու շաբաթ յառաջ որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր թէ ասչափ ծանր դէպքեր պիտի տեսնէինք։ Տասն և հինգ օր յառաջ ամեն ոք գիտէր թէ ընտրութիւն մը պիտի կատարուէր Փարիզի մէջ, բայց ո՞վ կրնար գուշակել թէ Զօրավար Պուլանժէ պիտի տանէր այնչափ անօրինակ յաղթութիւն մը, Հանրապետութիւնն այնչափ սաստիկ հարուած մը պիտի ընդունէր, և համայն Եւրոպա՝ այնչափ բուռն ցնցում մը։ Հանրապետական Խորհրդարանն, հանրապետական Կառավարութիւնն, հանրապետական Մամուլն, ամենքն ալ շուարած են։ Ամեն օր մէկ մէկ նոր գաղափար կ'արտայայտուի Պուլանժէականութիւնն հարուածելու համար, և գաղափարաց այս շատութիւն անոնց ամլութիւնն եւեթ կը ցուցնէ։ Հանրապետականք իրենց բոլոր յոյսերը դրած էին ընտրական դրութեան փոփոխման վրայ, և Երեսփոխանաց Ժողովը չի փութար վաւերացնել այսպիսի փոփոխում մը։ Պարտութեան առաջին տպաւորութեան ներքեւ, Պուլանժէականութեան դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առնուլ կը խորհուէր· բայց պաղ արեամբ մտածելով, այս ալ անօգուտ և մանաւանդ վնասակար համարեցաւ։ Յունուար 15/27 ի կիւրակի աւուր ընտրութեամբ Պուլանժէականութիւնն այնչափ ույժ առաւ երկրին մէջ որ քիչ յառաջ վարանման մէջ գտնուողներն այժմ համարձակ կը յայտարարեն թէ Պուլանժէական են, և համեմատապէս նոյնչափ վարանոտ և վեհերոտ կ'երեւին Հանրապետականք, իրենց վրայ և Հանրապետութեան վրայ վստահութիւննին կորուսանելով։

* * *

Եւրոպա սոյն պուլանժէական յաջողութեան պատճառած ցնցման ներքեւ կը գտնուէր տակաւին երբ ո՛չ նուազ կարեւոր և անշուշտ աւելի սրտայոյզ դէպք մը տեղի կ'ունենար ի Մայերլինկ։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ գահաժառանգը, Ֆրանձ Եոզէֆ կայսեր միակ որդին, ինքնասպան կը լինէր յոյժ խորհրդաւոր պարագայից մէջ, որք տակաւին քօղարկեալ կը մնան, գէթ մեզ՝ սովորական մահկանացուացս համար։ Մեծ Տէրութիւն մը սգոյ մէջ կ'ընկղմի, և ազատամիտ Իշխանի մը փոխարէն, որոյ ձգտումները ծանօթ էին, Եւրոպիոյ ամենէն հին և ամենէն փառաւոր գահերէն միոյն ժառանգ կը լինի հասուն տարիքով Իշխան մը, որոյ վրայ դեռ երբէք ո՛չ ոք կը մտածէր։

Մինչ աւստրիական ոստանէն այս սրտառուչ եղելութիւն կը ծանուցուէր, Հապսպուրկեան Տէրութեան միւս ոստանին մէջ, ի Փէշթա, զինուորական նոր օրէնքին քուէարկման առթիւ, Գ· Թիսայի մեծաւ Նախարարութեան դէմ մեծաւ ժողովրդեան կողմէ նմանը չտեսնուած հակակրութեան արտայայտութիւն մը տեղի կ'ունենար, և Փէշթայի Խորհրդարանն և փողոցները ցաւալի խռովութեանց և ծայրայեղութեանց ասպարէզ կը դառնային։ Հազիւ թէ բովանդակ Տէրութիւնն և բոլոր ժողովուրդը սգոյ մէջ ընկղմող գոյժը կը հասնէր ի Փէշթա, և գրգռեալ բազմութիւնը վայրկեան մը կը լռէր, ապշութեամբ և զարհուրանօք հարցունելով թէ «Իրա՞ւ է· իրա՞ւ է որ մեռեր է Մեծառաց սիրելի Ռուտոլֆը»։ Բայց այս առաջին տպաւորութեան անցնելուն պէս, նոյն ծայրայեղութիւնք կը կրկնուէին և կը շարունակուէին։

* * *

Ուրիշ դէպք մ'ևս, ուրիշ մեծ աղէտ մ'ևս, ծանուցուեցաւ Փարիզէ· զի Փարիզ և Վիեննա օրուան գլխաւոր դէպքերուն կեդրոններն են այս պահուս։ Փանամայի Ընկերութեան սնանկութիւնը կատարեալ իրողութիւն մ'եղաւ։ Վճարմանց դադարման օրն արդէն Ընկերութիւնը գործնականապէս սնանկացած էր։ Բայց Ընկերութեան բիւրաւոր աժնեկիցներէն ո՛չ ոք դատարան դիմեց և Ընկերութեան լուծումը պահանջեց։ Գ· տը Լէսէփս խոստացած էր նոր կարգադրութիւն մ'ընել։ Ձեռնարկեցաւ նոր Ընկերութիւն մը կազմել «Փանամայի Ջրանցքն աւարտելու համար»։ Այս Ընկերութիւնն դրամագլուխ մը պիտի ունենար, որ ապագայ Ջրանցքին շահերէն առաջին բաժինը պիտի առնուր։ Հին Ընկերութեան բաժնետէրերէն և պահանջատէրերէն շատեր յանձն առին ստորագրուիլ Նոր Ընկերութեան հանելիք բաժիններուն։ Բայց մեծագոյն մասը մեկուսի կեցաւ, անշուշտ բաւ համարելով կրած վնասը։ Նոր Ընկերութեան փոխառութիւնն ի հրապարակ ելաւ, բայց չստորագրուեցաւ, ինչպէս չէին ստորագրուած հին Ընկերութեան վերջին փոխառութիւնք։ Ֆրանսացի ժողովուրդն, որ ցարդ մեծ հաւատքով հետեւած էր Գ· տը Լէսէփսի, յուսաբեկ և հմայաթափ՝ թո՛ղ կուտայ որ [illegible] խորտակում մը յաջորդէ հսկայական ձեռնարկութեան մը ներշնչած հիացման յոյսերուն։ Երէկ, հանրապետական Ֆրանսայի սիրտ, Փարիզ, կը լքանէր զՀանրապետութիւն, առաջին անգամ լինելով։ Այսօր, նմանապէս առաջին անգամ լինելով, Ֆրանսայի ամեն կողմանց աշխատասէր և խնայասէր ժողովուրդը կը լքանէ զԳ· տը Լէսէփս։ Այս երկու խորտակմունք իրարու կը յաջորդեն և զիրար կը գլեն· միայն թէ Փանամայի Ընկերութեան սնանկութիւնն աւելի նիւթապէս, աւելի դրամապէս վնաս կը պատճառէ Ֆրանսայի ժողովրդեան, որ յայտ մէկ ու կէս միլիառի չափ գումար մը վատնած էր այս գործին, որոյ փոխարէն ոչինչ ստացած է, և հաւանականութիւն ալ չկայ որ բան մը ստանայ երբեք։ Ինչպէս ուրիշ անգամներ սեղանաւորական ուրիշ մեծ կործանմունք վնասած են կառավարական ուրիշ դրութեանց, Փանամայի գործն եւս մեծապէս վնասեց արդի Հանրապետութեան։ Եթէ Սուէզի Ջրանցքին բացումը փառք բերաւ ֆրանսական Երկրորդ կայսրութեան, Փանամայի խորտակումն զգալի վնաս մը պատճառեց Երրորդ Հանրապետութեան։ Ֆրանսացի ժողովուրդն, որ ամեն բանի մէջ իրեն առաջնորդ կը համարի կառավարութիւնն, և ամեն բանի մէջ կառավարութեան ձեռքը կ'ուզէ տեսնել, յանցապարտ կը համարի զՀանրապետական կառավարութիւնն, որ փոխանակ ժողովուրդն զգուշացնելու, թող տուած է որ Ընկերութիւն մը Ֆրանսացւոց հազարաւոր միլիոնները տանի թաղէ Փանամայի անյատակ անդունդին մէջ։

* * *

Ասոնք են աւասիկ օրուան նոր խնդիրները, մինչ հին խնդիրներն եւս լաւագոյն վիճակի մէջ չեն։ Արաբք և Գերմանք կը շարունակեն զիրար ջարդել արեւելեան Ափրիկէի եզերաց վրայ, և փոխանակ Գերմանաց նաւային և զինուորական խիստ միջոցներէն ահաբեկելու, արաբ գերեվաճառք աւելի յանդգնութեամբ կը գործեն։ Անգլիա, գերման կառավարութեան հականգլիական ընթացքէն վշտացած, կը խորհի խզել պաշարման դաշնադրութիւնն, և ի Սամօա, Գերմանիա պաշտօնապէս պատերազմ կը հրատարակէ բնիկ Թագաւորի մը դէմ, որ յայտնի կամ գաղտնի կը վայելէ Միացեալ Նահանգաց և Անգլիոյ համակրութիւնն։

* * *

Անդին, Պալքանաց կողմը, Միլան Թագաւոր կամաւ յարուցեալ սահմանադրական դժուարութեան հետ կը զբաղի տակաւին։ Չեռնակորայի Իշխանը կը նայի թէ Ռուսիոյ Գահաժառանգն իւր ո՛ր աղջիկը պիտի սիրէ և կնութեան խնդրէ, մե՞ծը թէ փոքրն, և Ֆերտինանտ Իշխանն ալ, տեսնելով թէ աշխարհս մեծ մեծ գործերով զբաղեալ կը գտնուի, և ո՛չ ոք իւր վրայ կը մտածէ այլ ևս, յարմար վայրկեանն հասած կը համարի յԵւրոպա փոքրիկ ուղեւորութիւն մ'ընելու, ո՛չ թէ փոխառութիւն մը կնքելու համար, — զի Տէզըլէ Պանք Պուլկարներուն օգնութեան հասած է, — այլ ինքզինք ճանչցնելու համար գեղեցիկ սեռին, որ հաւանօրէն քաղաքական աշխարհէն նուազ խստապահանջ պիտի լինի։ Ֆերտինանտ Իշխանի նպատակն է ամուսնանալ։ Աւասիկ ամուսնութիւն մը որ եթէ տեղի ունենայ՝ զուրկ չպիտի լինի քաղաքական նշանակութենէ· զի ցոյց պիտի տայ թէ Ֆերտինանտ Իշխան իւր վիճակն ապահովեալ կ'ըզգայ։ Յիմար է նա որ կ'ելնէ կարգուիլ՝ իւր վիճակը չապահոված։ Եթէ այս ճշմարիտ է հասարակ մահկանացուաց համար, ճշմարիտ չէ՞ նաև Իշխաններուն համար, — նո՛յն իսկ Պուլկարիոյ Իշխաններուն համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՏՈԼՖ ԻՇԽԱՆ

ՆՈՐ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ — ԻՒՐ ԿՏԱԿ

Վիեննայէ կը հեռագրուի· Ռուտոլֆ Իշխան համոզուած էր թէ չպիտի յաջորդէր իւր հօր, և միշտ կ'ըսէր իւր մտերիմներուն· «Ի՞նչ պէտք [illegible]· ո՛չ ես, ո՛չ [illegible]՝ Ֆրանց Ֆերտինանտ պիտի [illegible] օր մը։» — Ուստի՞ կուգար այս նախազգացումն՝ երիտասարդի մը որ ինքնասպան եղած է, և ո՛չ թէ հիւանդութեամբ մը մեռած։ — Խնդիր հոգեբանական։

— Այր և կին գժտեալ էին, կ'ըսուի· բայց Ստեֆանի Իշխանուհին, իւր ամուսնոյն մահուան գոյժն առնելէն ի վեր, ողորմելի վիճակի մը մէջ է։ Ամբողջ ժամեր անցուցած է մեռելոյն քով, ուր ծնրադիր ընդերկար աղօթած են նաև կայսրն և կայսրուհին։

— Ռուտոլֆ Իշխան կտակ մը թողած է։ Երկար ժամանակէ ի վեր յանձնարարած էր իւր մէկ մտերիմ բարեկամին՝ արտաքին գործոց նախարարութեան քաղաքական գլխաւոր պետ Սեօկէօնյի կոմսին՝ իւր թուղթերն ու ձեռագիրները կարգի դնել, և դեռ օր յառաջ նամակ գրելով, յատկապէս յիշեցուցած էր որ եթէ ինք (Իշխանը) մեռնի, կոմսը պէտք է կարգադրէ իւր ձեռագիրները։

— Գ· Թիսա Վիեննա հասաւ յունուար 31ին։ Տեսնելով զկայսրը՝ վշտաց բեռին ներքեւ ընկճեալ, Գ· Թիսա դառնապէս լալ սկսաւ, և կայսրն ու Նախարարապետը պահ մը չկրցան խօսիլ· արտասուք իրենց ձայնը կը խեղդէին· ի վերջոյ մեծաւ պետական մարդն աղաչեց կայսեր որ խնայէ իւր ույժեր և քիչ մը հանգչի։ Կայսրը պատասխանեց թէ իւր տեղն իւր որդւոյն քով է։

— Նոր տեղեկութեան մը նայելով, Ռուտոլֆ Իշխանի կտակը փետր· 1ին բացուեր է յանձնաժողովոյ մը առջեւ, ընդ նախագահութեամբ պալատան մեծ արարողապետին։ Կտակն 1886 ին խմբագրուած է, Իշխանին հիւանդութենէն յառաջ որ տեղի ունեցաւ նոյն տարին։ Իշխանն իւր պալատները, կալուածներն և ամեն ստացուածքը կը թողու իւր [illegible] աղջկան, և անոնց ցկեանս վայելումը կը թողու իւր կնոջ։

— Բժիշկներն, որք իրենց քննութեան արդիւնքը տեղեկագրելով, յայտարարած են թէ Ռուտոլֆ Իշխան ինքնասպան եղած է, նոյն տեղեկագրով կը յայտարարեն նաև թէ գանկին քննութիւնն ի վեր հանած է ինչ ինչ ախտային երեւոյթներ, որոցմէ կ'երեւի թէ Իշխանն ինքնասպան եղած վայրկենին խելքը կորսուած էր։

— Ռուտոլֆ Իշխանի սպասաւորք իւր մահուան սենեակը մտնելով դիտեր են թէ հայելին, զոր Իշխանը կը գործածէր հագուած ժամանակ, անկողնոյն մօտ բերուած էր, և հայելոյն դիրքէն կ'երեւէր թէ Իշխանն հանուեր և լոկ շապիկով մը նստեր է անկողնոյն մէջ, և իւր կենաց վերջ տուեր է՝ հայելոյն դէմը նստած։

— Աւստրիա–Հունգարիա նկարագրեալ և պատկերազարդ անուամբ իւր մեծ հրապարակութեան խմբագրաց վերջին գումարման մէջ, Ռուտոլֆ Իշխան գովեստ ըրեր է հանգուցեալ աշխատակցի մը վրայ, և յետոյ դիտեր է որ շատ յուզեալ էր սա հարցումն ըրած պահուն. «Մեր մէջէն անդօ՞ք ո՞վ առաջ պիտի բաժնուի մեզմէ»։

— Վերջին շաբաթներուն մէջ, Ռուտոլֆ Իշխանի շուրջը գտնուող անձինք տպաւորութեանց տարօրինակ արագութիւն մը կը տեսնէին Իշխանին դէմքին վրայ, այնպէս որ, առանց որոշ պատճառի, վերջին ծայր ուրախութենէ յանկարծ կ'անցնէր խորին մելամաղձութեան։ Երբ իւր առջեւ խօսուէր ապագայ դէպքերու վրայ, կը տխրէր, և կ'ըսէր հառաչելով. «Պիտի տեսնէք որ չպիտի հասնիմ այդ օրը տեսնելու»։

Եւրոպական լրագիրք զուարճալի պատմութիւն մը կ'ընեն։

Սերպիոյ գահաժառանգն, որ 12 տարեկան է, արդէն վաշտի մը հրամատար կարգուած լինելով, անցեալ օր իւր վաշտին սպաներն հացկերոյթի հրաւիրած էր։

Այլ և այլ բաժակներ պարպուելէ յետոյ, գահաժառանգէն խնդրուեցաւ որ բաժակ մ'ալ ինք առաջարկէ։

Իշխանն, առանց վարանման, ըսաւ՝ գաւաթը բարձրացնելով. «Իմ սիրեցեալ մօրս կենաց»։

Սպայք շուարած իրարու երես նայեցան։ Նաթալի Թագուհւոյն յիշատակութիւնն ընել և անոր կենաց բաժակ առաջարկել արգիլուած է։ Նա ո՛չ ևս Սերպիոյ Թագուհին է։ Բայց սպայ մը որ միւսներէն աւելի վարպետ էր, փութաց պատասխանել. «Մեր Իշխանին մօր կենաց»։ Այսպէս յաջողեցաւ Թագուհի բառը չարտասանել, և միանգամայն դեռահասակ Իշխանին սիրտը չկոտրել։

Խազախապետ Աչինով, Աւսայի սուլթանին երկրէն անցնելուն առթիւ, գիտնալով որ այս Իշխան դաշնակից է Իտալիոյ հետ, ապահովեր է զնա թէ Իտալացւոց դէմ պատերազմելու չերթար ի Հապէշիստան, և ծանուցեր է թէ իրեն հետ գտնուող 150 Խազախներէն զատ, 300 Խազախներ եւս պիտի գան ի մօտոյ։

— Սըր Ռ· Մորիըր Լորտ Սալզպըրիէ արտօնութիւն խնդրեց Լոնտոն երթալու և բերանացի տեղեկութիւններ տալու իրեն դէմ գերման կառավարութեան ամբաստանութեանց վրայ։

— Քէօլնիշէ Ցայթունգ, Պիսմարք Իշխանին դէմ գրած խիստ յօդուածին մէջ, կ'ամբաստանէ Նախարարապետը թէ իւր բովանդակ աշխարհակալութեան մէջ կէտ նպատակ ըրած է իւր որդին իւր տեղն անցունել իբրև Նախարարապետ Գերմանիոյ։ Անգլ· հանդէսը ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընէ Ֆրետերիկ կայսեր հետ Պիսմարք Իշխանի յարաբերութեանց նկատմամբ։ Այս կծու հրատարակութիւն եթէ ոչ Սըր Մորըլ Մաքենզիի գրչէն ելած, գէթ անկէ ներշնչուած կը համարուի, եւ Անգլիոյ ամենէն նշանաւոր հանդէսին մէջ այսպիսի հրատարակութեան մը երեւումը նշան կը համարուի թէ Անգլիոյ մէջ հանրային մտաց վրայ ո՛րչափ գէշ տպաւորութիւն ըրած է գերմանական կառավարական մամլոյն լեզուն ընդդէմ Ֆրետերիկ կայսրուհւոյն, ընդդէմ Ֆրետերիկ կայսեր, և ի մասին Տքթ· Կէֆքէնի և Սըր Ռ· Մորիըրի խնդրոց։

— Միաց· Նահանգաց Ծերակոյտի անդամք ամենք, Նորընտիր Նախագահ Զօր· Հարիսընի հետ տեսակցելով, յայտարարած են թէ Նոր Նախագահին վարչութեան օրով ի Սամօա Միաց· Նահանգաց իրաւունքներն ազդուապէս պիտի պաշտպանուին։ Հանրապետական վարչութիւնը մեծ զոհողութիւններ պիտի ընէ հզօր նաւատորմիղ մը օժտելու համար Միացեալ Նահանգներն։ Այս նպատակաւ 40 միլիոն տոլար (ութ միլիոն անգլ· ոսկի) ծախք պիտի լինի։ 22 մարտանաւեր արդէն շինուելու վրայ են, և ուրիշ հինգ նորաձեւ մարտանաւեր եւս պիտի շինուին։ Ամերիկեան հանրային կարծիքն հաստատ որոշած է թոյլ չտալ որ Գերմանիա տիրէ Սամօայի։

— Օքլանտէ (Աւստրալիա) կը հեռագրուի· [illegible] շոգենաւն, որ այսօր (յունուար 31) հասաւ Սամօայէ, կը հաստատէ այն լուր թէ Գերմանք յանուն Վիլհէլմ Բ· կայսեր պատերազմ հրատարակած են ընդդէմ Մաթաաֆա Թագաւորին Սամօայի։ Գերմանք ծանուցին թէ Սամօայի նաւահանգիստները մտնող բոլոր նաւերը պիտի քննեն՝ ռազմանիւթ ներս չմտցնելու համար։ Գերմանք խափանեցին նաև անգլիերէն լեզուաւ հրատարակուող և Մաթաաֆա Թագաւորին կողմը բռնող Սամօա Թայմզ լրագիրը։ Գերման հիւպատոսը թէև տեսակցեցաւ Մաթաաֆայի հետ, բայց արդիւնք չունեցաւ այս տեսակցութիւն։ Գերմանք յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, որով իրենց հակառակութեան ներքեւ կը դնեն Ափիայի ոստիկանութիւնը։ Մաթաաֆա ամրացեալ դիրք մը կը բռնէ։ Իւր հրամանաց ներքեւ 6,000 զօրք ունի։ Սամօայի կղզեաց բոլոր բնակիչք Մաթաաֆայի դրօշին շուրջ կը համախմբին։

— Ինչո՞ւ համար գժտեալ էին Վիլհէլմ Բ· և Ռուտոլֆ Իշխան։ Այս մասին շատ մը բաներ պատմուեցան, բայց ամենէն հաւանական կը համարուի Ս[illegible]ի

—) 39 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՌՆ

ՍԵՒ-ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԶ·

ԱՐԵԳԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Աւելի վեր, կը տարածուէր Ֆայֆի կոմսութեան գեղայարմար ծովեզերքը։ Պիրէօնի ճամբուն պէս ուղիղ ճամբայ մը ծովուն կը կցէր Հիւսիսի այդ Աթէնքը։ Արեւմտեան կողմէ կ'երկարէին Նիւհէյվընի և Բորդօ-Պէլլոյի գեղեցիկ ափունքն, որոց աւազը դեղին կը ներկուէր մակընթացութեան առաջին կոհակներէն։ Արձակ ծովուն վրայ, քանի մը խոշոր մակոյկներ կ'ոգեւորէին ծովախորշին ջուրերըն, և մէկ երկու շոգենաւք երկինքը կը ծածկէին սեւ ծուխի կոնով մը։ Յետոյ, անկից անդին, կը պարզուէր անծայրածիր դաշտօրէից կանաչութիւնը։

Փոքր բլրակներ աստ անդ կուզեր կը կազմէին դաշտին մէջ։ Հիւսիսային կողմը, Լոմոնտ-Հի լեռն, արեւմտեան կողմը՝ Պէնլոմոնտ և Պէն-Լէտի կը ցոլացնէին արեգական ճառագայթներն, որպէս թէ մշտընջենական սառոյցներ ծածկէին անոնց կատարները։

Նէլ չէր կարող խօսիլ։ Շրթունքը տարտամ բառեր միայն կը մրմնջէին։ Թեւերը կը սարսռային։ Գլուխը կը դառնար։ Վայրկեան մը, ուժասպառ եղաւ։ Այդ այնչափ մաքուր մթնոլորտին մէջ, այս վսեմ տեսարանին առջեւ, զգաց որ կը տկարանար, եւ նուաղեալ ինկաւ Հարրիի թեւերուն մէջ, որք պատրաստ էին զինքն ընդունելու։

Այդ դեռատի աղջիկն, որ կեանքը մինչեւ այն ատեն անցած էր երկրային զանգուածին ալուցը մէջ, վերջապէս տեսած էր ինչ որ գրեթէ համայն տիեզերքը կը կազմէ, ինչպէս յօրինած են զայն Արարիչն եւ մարդն։ Իր նայուածքը, քաղաքին եւ դաշտօրէից վրայ սաւառնելէ յետոյ, առաջին անգամ լինելով տարածուած էր ծովուն անհունութեան եւ երկնից անսահմանութեան վրայ։

ԳԼՈՒԽ ԺԷ·

ԼՈՄՈՆՏԻ ԼՃԷՆ ՔԷՏՐԱՅՆԻ ԼԻՃԸ

Հարրի, Նէլը թեւերուն մէջ առած, Ճէյմս Սդարի եւ Ճէք Րիանի առջեւէն վար իջաւ Արթուր Սիդի զառիվայրերէն։ Քանի մը ժամուան հանգիստէ եւ Լամպրէդ'ս-Հօդէլի մէջ առնուած նախաճաշէ մը յետոյ, ուզեցին արշաւանքը լրացնել լճերու երկրին մէջ շրջագայութեամբ մը։

Նէլ իր ուժերը ձեռք ձգած էր։ Իր աչերը կրնային յայնմհետէ խոշոր բացուիլ արեգական լոյսին, եւ թոքերը լիալիր ծծել այդ կազդուրիչ եւ առողջարար օդը։ Ծառերուն կանաչը, տունկերուն այլազան երանգները, երկնից կապոյտն, իր աչաց առջեւ պարզած էին բոլոր գոյները։

Ճէնըրըլ Րէյլուէյի կայարանէն կառախումբ նստելով, Նէլ եւ իր ընկերները Կլասկօ հասան։ Հոն, Գլայտի վրայ նետուած վերջին կամրջին վրայէն, կրցան սքանչանալ գետին նաւային հետաքրքրական շարժման վրայ։ Յետոյ, գիշերն անցուցին ի Գըմբրի'զ Րօյըլ-Հօդէլ։

Հետեւեալ օրը, «Էտինպըրկ էնտ Կլասկօ-Րէյլուէյի» կայարանէն, կառախումբը Տըմպարդընի եւ Պէլլոզի ճամբով արագօրէն պիտի տանէր զիրենք Լոմոնտի լճին հարաւային ծայրը։

— Ռօպ Րուայի եւ Ֆերկիւս Մաք Կրիկորի երկի՛րն է այն, գոչեց Ճէյմս Սդար, Վալթըր Սգոդի այնչափ բանաստեղծական կերպով հռչակած երկիրը։ — Դուն չե՞ս ճանչեր այն երկիրը, Ճէք։

— Իր երգերէն կը ճանչեմ, պարոն Սդար, պատասխանեց Ճէք Րիան, և երբ երկիր մը այնչափ լաւ երգուած է, սքանչելի՛ ըլլալու է։

— Արդարեւ սքանչելի է, գոչեց ճարտարապետն, և մեր սիրելի Նէլը լաւագոյն յիշատակ մը պիտի պահէ անկից։

— Ձեզի պէս առաջնորդ մը ունենալով պարոն Սդար, պատասխանեց Ճէք, կըրկին շահ պիտի ունենանք, որովհետեւ երկրին պատմութիւնը պիտի պատմէք մեզ երբ մենք զայն դիտենք։

— Այո, Հարրի, պատասխանեց ճարտարապետն, որչափ որ յիշողութիւնս ներէ, սակայն պայմանաւ մը՝ այն է որ Ճէք օգնութեան պիտի հասնի ինձ։ Երբ պատմելով յոգնիմ, պիտի երգէ՛։

— Ձեր հրաւէրը կրկնելու պէտք չիկայ, պատասխանեց Ճէք Րիան՝ թրթռուն խաղ մը արձկելով։

Կլասկօէն ի Պէլլոզ երկաթուղւով, ըՍկովտիոյ առեւտրական ոստանին և Լոմոնտի հարաւային ծայրին մէջտեղ, հազիւ քսան մղոն կայ։

Կառախումբն անցաւ Տըմպարդընէն, արքայական աւան և գաւառագլուխ կոմսութեան, որուն դղեակը, միշտ ամրացեալ ըստ Միութեան դաշնագրին, նկարագեղ կանգնած է երկաթակճեայ խոշոր ժայռի մը երկու սեպացեալ կատարներուն մէջտեղ։

Տըմպարդըն կառուցուած է Գլայտի և Լիվընի իրար միացած տեղը։ Այս առթիւ, Ճէյմս Սդար քանի մը մասնաւոր դէպքեր պատմեց Մարի Ստուարդի արկածալի պատմութենէն։ Արդարեւ, այդ աւանէն էր որ մեկնեցաւ՝ երթալու Ֆրանսուա Բ· ի հետ ամուսնանալու և Ֆրանսայի թագուհի լինելու համար։ 1815 էն յետոյ, անգլիական նախարարութիւնն անդ որոշեց բանտարկել զՆափոլէոն· սակայն Ս· Հեղինէ կղզւոյն ընտրութիւնը նախամեծար համարուեցաւ, և աւասիկ ինչու համար Անգլիոյ կալանաւորը գնաց մեռնիլ Ատլանտեանի մէկ ժայռին վրայ, ի մեծ օգուտ իր առասպելային յիշատակին։

Քիչ ատենէն, կառախումբը կանգ առաւ ի Պէլլոզ, փայտեայ թումբի մը մօտ որ մինչեւ լճին մակերեւոյթը կ'իջնէր։

Շոգենաւ մը, Սինքլէր, կ'սպասէր լըճին վրայ պտըտող զբօսաշրջիկներուն։ Նէլ և իր ընկերներն անդ նստան, իրենց տոմսերն առնելէ յետոյ Ինվէրսնէյտի համար, որ Լոմոնտի լճին հիւսիսային ծայրը կը գտնուի։

Օրը կ'սկսէր գեղեցիկ արեւով մը, բոլորովին զերծ այն բրիտանական մառախուղներէն որոցմով կը քօղարկուի ընդհանրապէս։ Այս երեսուն մղոնի ուղեւորութեան ատեն, գիւղանկարին ոչ մէկ մանրամասնութիւնը պիտի խուսափէր Սինքլէրի ուղեւորներէն։ Նէլ, յետսակողմը նստած Ճէյմս Սդարի և Հարրիի մէջտեղ, իր ամէն զգայարանքներով կը ծըծէր այն հրաշալի բանաստեղծութիւնն որով այնքան առատապէս համակեալ է ըսկովտիական այս գեղեցիկ բնութիւնը։

Ճէք Րիան կ'երթար կուգար Սինքլէրի կամուրջին վրայ, անդադար հարցափորձելով ճարտարապետն, որ սակայն պէտք չունէր հարցափորձուելու։ Ցորչափ Ռօպ Րուայի այս երկիրը կը պարզուէր իր աչաց առջեւ, կը նկարագրէր զայն իբր խանդավառ սքանչացող։

Լոմոնտի լճին առաջին ջուրերուն մէջ, նախ երեւցին բազմաթիւ փոքրիկ կըղզիներ կամ կղզեակներ։ Կարծես թէ դէս ու դէն ցանուած էին։ Սինքլէր կը քերէր անոնց սեպացեալ ափունքն, եւ կղզիներուն մէջտեղ կ'երեւէին մերթ ամայի հովիտ մը, մերթ վայրի կիրճ մը, առապար ժայռերով ցցուեալ։

— Նէլ, ըսաւ Ճէյմս Սդար, այս կղզեակներուն իւրաքանչիւրն իր առասպելն ունի, եւ թերեւս իր երգը, ինչպէս այն լեռներն որք կը շրջապատեն լիճը։ Առանց յաւակնութեան, կարելի է ըսել թէ այս երկրին պատմութիւնը գրուած է կղզիներու եւ լեռներու այս հսկայական նշանագրերով։

— Պարոն Սդար, ըսաւ Հարրի, Լոմոնտի լճին այս մասը գիտէ՞ք ինչ կը յիշեցնէ ինձ։

— Ի՞նչ կը յիշեցնէ, Հարրի։

— Օնդարիոյի լճին հազար կղզիները զորս այնքան սքանչելի կերպով նկարագրած է Գուբըր։ Այս նմանութիւնը քու աչքիդ ալ զարկած ըլլալու է, սիրելիդ իմ Նէլ, որովհետեւ քանի մը ատեն առաջ կարդացի քեզ այս վէպը զոր իրաւամբ անուանած են ամերիկացի հեղինակին գլուխ գործոցը։

— Արդարեւ, Հարրի, պատասխանեց նորատի աղջիկը, նոյն տեսարանն է այս, եւ Սինքլէր այս կղզիներուն մէջտեղէն կը սահի, որպէս Ճէսըբը Օ—Տուսի նաւն Օնտարիոյի լճին մէջ։

— Լա՛ւ, յարեց ճարտարապետն, ասիկայ կ'ապացուցանէ թէ երկու վայրերն ալ արժանի էին հաւասարապէս երգուելու երկու բանաստեղծներէն։ Չեմ ճանչեր Օնտարիոյի այդ հազար կղզիները, Հարրի, բայց կը տարակուսիմ որ անոնց տեսարանը Լոմոնտի այս արշիպեղագոսին տեսարանէն այլազան լինի։ Դիտեցէ՛ք այս գիւղանկարը։

(Շարունակելի)

պատմութիւնը։ Վիլհելմ Բ., տակաւին պարզ Վիլհելմ Իշխան Բրուսիոյ, Շէօնպրունի զբօսավայրին մէջ Ռուտոլֆ Իշխանին հետ հրաւիրուած միջոցին, ըսեր է «Իմ ջանադրութեանցս նպատակը պիտի լինի գործադրել Մեծին Ֆրետերիկի կտակն»։ Առ այս Ռուտոլֆ պատասխաներ է բարկութեամբ. «Բայց Ֆրետերիկ Բ.ի կտակը կը պարունակէր Աւստրիոյ բնաջինջ կործանումը»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղեմայ պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան կիւրակէ օրը Մաքրիգիւղ գնաց և այցելութիւն տուաւ Յունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքին, որ երեկոյին փոխադարձ այցելութեան գնաց Աշմնեան էֆէնտիի տունն ուր հիւրընկալուած էր Տ. Յարութիւն Սրբազան։

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայոց եւս երկուշաբթի երեկոյ Մաքրիգիւղ գնաց և գիշերն հիւրընկալուեցաւ Քաղաքական Ժողովոյ ատենապետ Վսեմ. Իլիաս էֆէնտիի տունը։ Ն. Ամենապատուութիւն երէկ առաւօտ տեղւոյն ազգային վարժարանն այցելելով քննեց աշակերտներն ու խիստ գոհ մնալով գովեց Թաղ. Խորհրդոյ ջանքերն և իւր հայրական օրհնութիւնները տուաւ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայոց հետեւեալ շրջաբերականն ուղղեց առաջնորդաց, ինչպէս նաև համանման շրջաբերական մ'ալ մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհրդոց։

Ինչպէս յայտնի է, Թաղային վարժարանաց բարեկարգութեան հրահանգին 36րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն՝ ազգային վարժարանաց մէջ գործածելի դասագրքերը կ'որոշուին Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ, և ներելի չէ երբեք Պատրիարքարանէն չարտօնեալ դասագիրք գործածել։

Բարեկարգութեան հրահանգին սոյն տրամադրութեան գործադրութեան համար թէև անկէ առաջ 376 համարաւ և 1887 յուլիս 29 Թուականաւ շրջաբերական գրութեամբ մը՝ կարեւորն յանձնարարուած է համայն Առաջնորդաց, բայց որպէս զի զանցառութիւն տեղի չունենայ այս մասին, ըստ առաջարկութեան Ուսմ. Խորհրդոյ և որոշմամբ Կեդր. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ՝ արժան դատեցաք ներկայ շրջաբերականաւ վերստին յիշեցնել Ձեզ հրահանգին նոյն տրամադրութիւնն և յանձնարարել որ հարկ եղած հսկողութիւնն ի գործ դնէք, Կեդր. Վարչութենէն անվաւեր դասագիրք չգործածուելու համար վիճակիդ բոլոր ազգային վարժարանաց մէջ։

Բաղձայս եմք որ սոյն յանձնարարութիւնը կը գործադրէք խնամով, և աւելորդ չեմք համարիր յաւելուլ նաև որ եթէ երբեք անվաւեր դասագրքեր մուտ գտած լինին ազգային որ և է վարժարանի մէջ, զանոնք ընդունողները պատասխանատուութեան ներքեւ պիտի իյնան, իբր անսաստող վարչական տնօրէնութեանց։

Մնամք աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

16 յունվ. 1889
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

Ի նպաստ Օրթագիւղի Հախինեանց և Նեկտարինեան վարժարանին կազմակերպեալ թատերական ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր, 30 յունուար, ի Նոր Թատրոն Բերայի։ Որոշեալ խաղն է ՍԻՒՊԻՒՈՒԹ զոր պիտի ներկայացունէ Պ. Գլօտիւսի ֆրանսական խումբը։

Ստացանք յԱղեքսանդրիա հրատարակեալ ՆԵՂՈՍ շաբաթաթերթի երկրորդ թիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Առաջնորդ. Հոգեւոր երաժշտութիւն.—Մահ Կոմս Լորիս Մելիքոֆի.—Պանդխտին կաղանդը (բանաստեղծութիւն) Կ. Խա....—Քաղուած շաբաթական լրոց.—Օդին մէջէն Նորէն վերադարձանք.—Զանազանք.—Թերթօն։

Նեղոսի մէջ կը կարդանք թէ Գահիրէի Հայոց բարեգործական ընկերութիւնը Ս. Փրկչեան ազգ. հիւանդանոցի վերաշինութեան ի նպաստ 1000 Ֆրանք դրկելու բարի օրինակն ցուցած է։

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍԻ փետրուարի ամսաթիւը կը պարունակէ.

Բանասիրական. Հետազօտութիւնք Նախնեաց ռամկօրէնին վրայ.— Գրական. Ի գրուածոց Հ. Յովսեփայ Վ. Գաթրըճեան հաւաքումք. Ագաթանգեղոս.—Ռուսահայոց գրականութիւնը. Ե. Ռուսերէնի ազդեցութիւն։ Թարգմանութիւն. Թրիէստի հայ գաղթականութիւնը. Մատենախօսութիւն. Նօտարք հայոց.—Աշխարհագրական. Օսմանեան պատերազմի ժամանակ. Բազմազան. Խաչ ու Շեփիչ (վերջին ժամանակներէ վէպ մը).—Այլ և այլք.—Նորալուրք—Տնտեսական—Մանրալուրք.—Քաղաքական տեսութիւն (Պատկերաւ Պուլանժէի)—Ուղղափառ արշիդուքս (Պատկերաւ հանգուցելոյն)։

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Սկսեալ 1887 օգոստ. 1էն մինչև 1888 օգոստ. 30է

ՄՈՒՏՔ

Ըստ 1887 օգոստ. 1ի հաշուոյ	28836
Օնկրեան Աւետիս էֆ. է նուէր	5400
Գիշերօթիկի մի տարեկան »	1296
Նպատակամատոյց Ընկերութ. »	700
Այլ և այլներէ	648
Տարեկան կօշիկի գիշերօթիկներու	140
Պարահանդէսի հաշուէն	14040
Դրամագլխէն քով գանուած դրամին տոկոսք 6% հաշուով 1887 օգոստ. 1էն ցմիջ 88 օգոստ. 30ի 796. փոխատուութենէ մը գոյացած տոկոս 324.	1120
	52180

ԵԼՔ

Ուսուցչաց ամսական	12030
Գործակատարաց (տնտես, ցրուիչ)	2997
Գիշերօթիկներու ուտեստ	7637
» զգեստ և կօշիկ	343 50
Տպագրական այլ և այլ ծախք	330 50
Տան վարձք	2160
Դասագիրք	907
Ջեռուցմութեան և ձեռագործի ծախք	1458
Նամակի թուղթ, պահարան, րոսթա և այլ ընկ. ծախք	377
Դպրոցին ծախք, գրիչ, թուղթ, մելան, ևն	586
Բաժանորդագրութիւն լրագրի	105
Ածուխ և փայտ	739 50
Վարժարանին տարեդարձի մրցանակաբաշխութեան գրեանց	698
Գերմանիկի վարժարանին նուէր	1080
Երիցաց վարժարանին վեց աշակերտուհեաց	648
Ընկ. վերաբերեալ արտաքոյ կարգի ծախք	586 50
Ուսումնական Խորհրդոյ՝ Ընկ. վաւերացման համար	216
Ապահովագրական սնտուկը պահեստի դրամ	16200
Սնտուկը պատրաստ դրամ	3070
	52180

ԱԶԴ.— Տնտեսականութեան վարժ և ֆրանսերէնի, հայերէնի ու քիչ մ'ալ Թուրքերէնի հմուտ երիտասարդ մը կ'ուզուի վաճառատան մը համար։ Դիմել ի խմբագրատուն Արեւելքի։
321 1—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Որբերու տոհացուածոյ վարչական ժողովոյ անդամ անուանուեցաւ նախկին Սթամպոլ Գաւառը Աշիր էֆէնտի։

Թէստիգիւմթէ Շէրիյէ Ժողովոյ անդամ անուանուեցան Պայազիտի մզկիթին դասախօսներէն Մուսթաֆա Հիճազի էֆէնտի և Իլիաս Վէյսի էֆէնտի։

Ծէռէալաճի նախկ անուանուեցաւ Գարահիսարը Սահիպի նախորդ նախկ Մէհմէտ Բէհմիլ էֆէնտի։

Նէլլիպօլու նախկ անուանուեցաւ Ծէռէալաճի նախորդ նախկ Իպրահիմ էֆէնտի։

Ատանայի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Գաստամոնիի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Թալաթ պէյ և նմա յաջորդեց Ատանայի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Մուճիպ էֆէնտի։

Սանիյէ Միւթեմմիզ աստիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Սամի և Մուհիթտին պէյերու։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Սպարապետի Դրան ամբոխութեանց և չինուորութեանց ճիւղին պաշտօնեայներէն Ճէմալ էֆէնտիի և Եաֆար դայմագամ Բեազիմ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Իսմայիլ ու Համդի պէյերու, Միտիլլիի մաքսային տնօրէն Ալի Նէվզատ պէյի և Կէմէլ յիկի նախնական դատարանին անդամներէն Նուրի պէյի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. պալատան արմտեաց ամբարանոցին տնօրէն Մուճիպ պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ գեղարուեստից ուսուցիչ գերմանացի Պ. Նկասի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայս. պալատան ընդեղինաց ամբարանոցին տնօրէն Հաճի Հիւսէյին էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Եգիպտոսի ֆրանսական հիւպատոս տ'Օպինեի կոմսին կնոջ։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մուհիէտտին էֆէնտիի և մաքսային երկրաչափական վարժարանի տեղագրութեան ու զինուորական հեռագրութեանց ուսուցիչ դեր-հազ. պետ Խալիլ Հաղդը էֆ.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կիպրոսի Տէֆթէրը Խագանիի ու կալուածաճանաչարի Թարգմանիչ և Սուլթանիյէ վարժարանին նախկին շրջանաւարտ Ճիլաճեան էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ
Տպագրական Տնօրէնութեան

Տպագրական տեսչութիւնը նկատելով որ Միւշիր-Օսմանի լրագիրն իւր 4 փետրվար 89 (Ն. Տ.) թուոյն մէջ հեղինակեալ յօդուած մը հրատարակած է դրաքննիչ պաշտօնէին դէմ, այսօրուընէ սկսեալ տասնհինգ օրուան դադարման կը դատապարտէ յիշեալ լրագիրը։

5 ճէմազիւլ ախըր 306
24 յունուար 304

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Ինչպէս ծանուցուած էր, երէկ, Բերայի Ս. Մարիա եկեղեցւոյն մէջ պատարագ մատուցուեցաւ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Ռուտոլֆ արքիդուքսին։

Սոյն հանդիսաւոր արարողութեան ներկայ էին, բաց ի Պառոն տը Գալիչէէ և աւստրիական դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւններէն, Թ... պահակ չոգենաւուն սպայք, Լոյտի տնօրէնութիւնը և աւստրիական նամակատան պաշտօնեայք. Նոյնպէս կայս. պալատան ներկայացուցիչք՝ Միւնիր փաշա, Ցակոբ փաշա, Մավրոյէնի փաշա. Բ. Դրան կողմէ՝ Յարութիւն փաշա Տատեան, Պետրոս էֆէնտի Գույումճեան, Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց նախարարին քարտուղար-թարգման Վէքիլ էֆէնտի և Միքայէլ էֆէնտի Կիւլյապեան, գերմանացի զօրավարք՝ Ֆօն տեր Կոլց, Քամբօհէվլէր և Հօպէ փաշաները, Զէյնէլ փաշա ինչպէս նաև օսմանեան ծառայութեան մէջ գտնուող ուրիշ օտար զինուորականք, դեսպանական մարմինն իւր ամբողջութեամբ. Պլաք պէյ, Բերայի կառավարիչ Արիֆ պէյի կողմէ՝ գնդապետ Հիւսէյին պէյ և այլք։

Եկեղեցւոյն դրան առջեւ ժանտարմայք բարեւի կեցած էին և զինուորական ողջոյն կուտային պաշտօնական անձանց։

Եկեղեցին պարզ կերպիւ զարդարուած էր։ Մէջտեղը կը բարձրանար դագաղաձեւ բեմ մը՝ պսակներով ծածկուած, որք աւստրիա-հունգարական գոյները կրող ժապաւէններով զարդարուած էին. դագաղին վրայ կ'երեւէին հապսպուրգեան տան զինանշանք և շուրջը բոլորուած էին աւստրիական պահակին նաւաստիք զէն ի ձեռին։ Արարողութիւնն սկսաւ, ի ժամուն, և աւստրիական դեսպանին. պատարագիչն էր Ս. Մարիա եկեղեցւոյն երէց Տ. Ալֆոնսօ։ Պատարագին ներկայ էր նաև պապական նուիրակ Տ. Պօնէդի որ յաւարտ արարողութեանց յառաջանալով դէպի դագաղն, հոգեհանգստեան աղօթք մը կարդաց։ Ցեւտոյ ներկայք մեկնեցան եկեղեցիէն, խորապէս զգածեալ այս տրամաշուք արարողութենէն, և մանաւանդ անոնք որք չորս տարի առաջ առիթ ունեցած էին այդ միեւնոյն եկեղեցւոյն մէջ ներկայ գտնուիլ այն օրն յորում ողբացեալ Ռուտոլֆ իշխանին՝ իւր ծաղկաւոր կնոջ, Ստեֆանի իշխանուհւոյն հետ, ներս մտած էր ներկայ գտնուելու համար հանդիսաւոր պատարագի մը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջև կնքեալ հիւպատոսական պայմանագիրն վաւերացեալ լինելով Սերպիոյ թագաւորին կողմէ, վաւերացեալ օրինակը հասած է սերպիական դեսպանատունը։

ԲԵՀՈՒՖ ՓԱՇԱ

Կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Բէհուֆ փաշա նախընթաց օր կայս. պալատ գնաց և իւր շնորհակալութիւններն յայտնեց այն հոգածութեան համար զոր Վեհ. Սուլթանը ցոյց տուած էր իւր հիւանդութեան միջոցին։

ՏՕՆԱՅ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ

Մէսաժըրիի Տօնայ շոգենաւուն աճուրդի հանուելով ֆրանսական հիւպատոսարանին միջոցաւ, 70,000 ֆրանքի գնուեր է Պ. Շառլ Լինաքի կողմէ։ Ասոր վրայ աւելցնելով եղած ծախքն՝ 9000 ֆրանք, շոգենաւուն ամբողջ գինը կը լինի 79,000 ֆրանք։ Տօնայը Մարսիլիա պիտի ղրկուի նորոգուելու և նաւարկելի վիճակի մէջ դրուելու համար։

Սպանիական դեսպան Պէնտանա մարգիզին շնորհելի ունկնդրութիւնը յառաջիկայ ուրբաթին թողուած է, յորում Սէլամլըգի հանդէսէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանն իւր ներկայութեան պիտի ընդունի զնա։

—Թ... կը հերքէ լրագրաց ոմանց այն տեղեկութիւնը թէ Ելլենական նախարարութեան դիւանապետ Սապրի էֆէնտին նոյն նախարարութեան ընդհանուր հաշուակալութեան տնօրէն անուանուած է։

—Բրէնս Հալիմ փաշայի կինն, որ ժամանակ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ եւ յուղարկաւորութիւնն երէկ կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ։ Շիրքէթի շոգենաւով մը մարմինը Պէյլէրպէյի Սկիւտար փոխադրուեցաւ եւ անդ ամփոփուեցաւ վախճանեալ Զէյնէպ հանըմի դամբարանին քով։

—Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին Խանին կողմէ ի պատիւ նախարարաց եւ օտար դեսպանաց տրուելիք հացկերոյթն յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան յետաձգուած է Ռուտոլֆ Արքիդուքսին մահուան պատճառաւ։

—Սելանիկի կուսակալութեան նախկին խորհրդական Քոնսթանթինիտիս փաշա նշանուեր է վախճանեալ Բավլաքի պէյ Միւզիւրիսի դստեր Օր. Էլպիս Միւզիւրիսի հետ։

—Աւստրիական կառավարութիւնն իւր հաւանութիւնն յայտներ է՝ Ասըմ պէյին Բեչդայի ընդհ. հիւպատոս անուանուելուն։

—Ելմտական նախարարութիւնը շրջաբերական գրութիւն մ'ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց թէ, ըստ որոշման Նախարարաց Խորհրդոյ, դրամական փախուստեայ ծխախոտներու իւրաքանչիւր նոր օխային համար 40, կէս օխային համար 20 եւ հարիւր տրամին համար 10 ղրուշ պէտք է առնուի իբրեւ դրամական տուգանք։

—Ոստիկանութիւնը երկուշաբթի օրէն ի վեր տասն չափ չարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր Ադրիանուպոլսոյ և Տրապիզոնի ճամբով։

—Գասթամոնիի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Պաշթուպի գաղթական Խլին անուն աւազակն և իւր եղբայրը՝ Սիւլէյման, սպաննուած ձերբակալուեր են։

—Եղեռնադատ Ատեանն անպարտ արձակեց Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին արծաթեղէններ գողցած կարծուող անձը, հաստատելով թէ այդ արծաթեղէնք իւր սեփականութիւնն են։

—Հռոդոսէն լուրեր կը ծանուցանեն թէ նաւ մը, որուն ո՛չ անունը և ո՛չ ալ ինչ դրօշակ կրելն յայտնի չէ, Նախորդ շաբթուն այդ կղզւոյն նաւահանգիստէն մեկնելով, ծովուն բացերն ընկղմեր է։ Մէջը գտնուած ինն անձերէն նաւաստեր միայն ազատեր է։

Օսմանեան առագաստ կրող ուրիշ նաւ մ'ալ, որ զանազան ապրանքներ բեռցած էր, ընկղմեր է Քիոսի բացերը։ Նաւաստիք ազատեր են։

—Անգլիոյ խորհրդարանի անդամներէն Պ. Քօքրան Պոլի մայրաքաղաքս եկաւ երէկ։

—Կրետէի պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ այն զօրանոցն որուն կառուցման ձեռնարկուած էր հինգ տարի առաջ ի Գանիտիա, աւարտած լինելով, բացումը տեղի ունեցեր է հանդիսաւորապէս։ Այդ զօրանոց որ վեց հազար քառակուսի կանգուն տարածութեամբ գետնի մը վրայ կը բարձրանայ, շինուած է զինուորական ճարտարապետութեան վերջին կատարելագործութեանց համաձայն. չորս վաշտ զօրք պարունակելու չափ ընդարձակ է և շինութեան ծախքն եղած է եօթն հազար ոսկի միայն։

—Մ...ն անուն շոգենաւը որ Անգլիայէն կուգար հանքածուխ բեռցած՝ Կ. Պոլիս և Օտեսա պարպելու համար զայն, բռնկելով հարկադրուեր է Գըզ Գուլէի բացերը աւազի վրայ նետուիլ։ Ամեն կողմէ հասցուած օգնութեանց շնորհիւ, հրդեհին սկզբնաւորութեան առաջքն առնուեր է։

—Անգլիական ուրիշ շոգենաւ մ'ալ որ Օտեսայէն կուգար ցորեն բեռցած, Սեւ ծովուն մէջտեղը մեքենայի խանգարում մ'ունենալով, հարկադրուեր է կանգ առնուլ և ալեաց սաստկութեան մատնուիլ։ Բարեբաղդաբար ուրիշ շոգենաւ մը որ հեռուստ անոր կը հետեւէր, օգնութեան հասնելով, քաշելով մինչեւ Պէօյիւքտէրէի առջեւ բերած է զայն։

—Քարբերդի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ նոյն նահանգին մէջ ձեռնարկուեր է Բաթմանի տորոց գանձման առթիւ կատարելի նախնական գործողութեանց։

—Եղեռնադատ ատեանն ասկից առաջ տասն-հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտած էր Մուսթաֆա անուն երիտասարդ կառապան մը որ յ'Օրթագիւղ հրէի մը տան մէջ րէվոլվէրի հարուածով մը սպաննած էր այդ պան Հիւսէյինը։ Արդ վճռաբեկ ատեանն օրինական տեսակէտներով ջնջած լինելով Եղեռնադատ ատենի սոյն որոշումը, այս վերջինը երէկ կրկին անգամ դատեց Մուսթաֆան և անպարտ արձակեց զնա։

—Եղեռնադատ ատեանն երէկ տասն-հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Շիշլիի պահականոցին հեծելազօրաց յիսնապետ Միհմէտն, տասնապետ Մէհմէտն և պայտարի աշակերտ Խալիլն որք նոյն պահականոցին շրջակայ ձմերուկի արտին մէջ խեղդելով սպաննած էին հեծելազօրաց տասնապետ Ապտուլն։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հասոյթ [illegible]

1889 Յունուար 14էն մինչև 31

	Օրական	Ամսական
Պէշիկթաշի գիծ	4,913.30	152,312.50
Աքսէրայի »	4,252.30	131,823.75
Շիշ լի »	4,813.68	149,224.25

Կ. Պոլիս 5 Փետրուար 1889
1290
Ընդհ. Տնօրէն
Ա. ԹՐԻԼԷ

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ
Վաղը գիշեր Լ'ԱՖՐԻՔԷՆ
(L'AFRICAINE)
Հռչակաւոր մեծ օբերան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Կը գտնուին ամեն գրավաճառաց քով

ՀԱՒԱՏՔ, ՅՈՅՍ, ՍԷՐ բարոյալից թատերգութիւն ի վեց արար. թարգմ. Գրիգոր Մարգարեանի. գին միոյ տետրի 10 փարայ. Գրավաճառութիւն աւարտելէ ետքն ամբողջին գինը պիտի ըլլայ 7 դահեկան։ 2—5

ՎԱՂԸ ԵՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ.—Բանաստեղծութիւն. Հեղինակութիւն Օր. Ն. Լեւոնեան. Հասոյթն յատկացեալ է Խասգիւղի Պայծառեան Որբանոցին. կեդրոնատեղին «Արեւելք»ի տպարանը։
12 Գին 10 Ղրուշ 9—10

ՍԻՐՏԸ ԻՒՐ ԻՒՐՈՒՄ. Իմա՛ Նուշ (համաձայնութիւն). [illegible] Ցերեկ Բ. փողոցեան. կեդրոնատեղին Գ. Պաղտասարեան գրատուն։ Գին 6 ղրուշ։
282 3—5

ՐԹԱԿԱՆ ԿՈՐԾ, գրեց Ս. Յովհաննէսեան՝ ընտանիքներու և Ուսումնարաններու համար խիստ անհրաժեշտ լինելով կը ծախուի ի գին 3 ղրուշ. կեդրոնատեղին է «Արեւելք»ի խմբագրատունն։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ
Թիւ 2, Մահմուտիէ փողոց
Քարաքէօյ, Կալաթա

Ստորագրեալքս պատիւ ունիմք ծանուցանել հասարակութեան թէ ամեն կարգի ապահովագրութիւններ կ'ընդունիմք հրդեհի և ծովային վտանգաց դէմ, հրապարակիս վրայ գտնուած առաջնակարգ ընկերութեանց հաշուոյն, չափաւոր գներով եւ ամենանպաստաւոր պայմաններով։ Նաեւ կը կարգադրեմք ի դէպս վնասու ամէն հաշիւներ որ կրնան յառաջ գալ ընկերութեանց և ապահովագրելոց միջեւ, որպէս ցարդ նոյն օրինակ բազմաթիւ փորձեր տուած ենք մեր յաճախորդաց։
ԱՆԻՔՏՕՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ
9 ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԵԱՐԼԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ
Ի բժշկական Համալսարանէն Փարիզու

Պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան՝ որ իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ի Գատը գիւղ Մոտա Ճատտէսի թիւ 116, Ալէքեան էֆէնտիի կից տունը, կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդներն ամեն օր կէսաւուրց յետոյ, բաց երկուշաբթի և չորեքշաբթի օրերէն։

Ուրբաթ օրերը միայն ձրի կը նայի, և երկուշաբթի և չորեքշաբթի օրերը կէս աւուրց յետոյ կը գտնուի Պոլիս, Պահճէ գաբու Ալէքեան էֆէնտիի դեղարանը։ 2274 11—15

ՏՕՔԹՈՐ Տ. ՊԱՊԱԶԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ և ՄԱՍՆԱԳԷՏ բժիշկ ԿԱՆԱՆՑ և ՏՂԱՅՈՑ և ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ վերադարձեալ հիւանդութեանց որ ի Բարիզ մասնաւոր հիւանդանոցաց մէջ փորձառութեամբ կատարելագործելով իւր արհեստը, մայրաքաղաքս վերադարձած է և ամեն օր մինչեւ կէս օր ի Գատը-գիւղ Մօտա Ճատտէսի Անթիփոյի դեղարանին դիմաց 87 թիւ տունը և կէս օրէն մինչեւ 10ը կը գտնուի Կամուրջի գլուխ Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը, միւս յարկ, իւր սենեակը կիւրակէ օրեր ի Գատը գիւղ աղքատաց ձրի կը դարմանէ։
15 25—30

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 յունվար
Դոցեալն

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի	վրայ	(Պանքային)	110 3/4
3 »	»	»	(վճռական)	110 5/8
3 »	Բարիզի	»	(պանքային)	22 82 1/2
»	»	»	(վճռական)	22 90

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. ([illegible]) Սերի		17 4
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	17 4
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 7
Կէս օրին	»	17 8 1/2

ԻՍԹԻՔՐԱԶԻ ՏԱՀՎԻԼ

Երէկ երեկոյ	43 16
Այս առաւօտ	43 23
Կէս օր	43 25

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	29 20
»	B. »	16 15
»	C. »	17 7

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.		4 21
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	9 1
Պանք տը Գօնս	»	»	7 13
Սօս. Շահմէ է վալէօր	»	»	4 33
Թրամուէյ	»	»	480
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.		48
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի	»		125

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 36
Անգլիական ոսկի	»	110 37
Իմպէրիալ	»	91 10
Ֆիորին	»	51 10
Րուպլի Թղթադրամ	»	8 47
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ. (տասը)	»	108 36
Վեցնոց	»	104
Հինգնոց	»	104
Մեթալիք	»	102
Թասֆիյէ	»	10 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 5 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ			99 1/8
Օսմ. »	Սերի Դ.	բացուեցաւ	15 3/8
» »	»	գոցուեցաւ	15 7/16
» »	»	Ա	29 1/4
» »	»	Բ.	16 1/8
» »	»	Գ.	15 1/4
Օթօման 1871			87 1/4
փոխառութիւն 1877			99 1/8
Պանք Օթօման			11 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873			102 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)			86 3/8
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ)			108 5/8
Տայրա Սանիէ			82 3/8
Տօմենիալ փոխառ. Րոչիլտ			102 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 1/2 %			— —
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 47 1/2

Վիեննա, 5 փետրվար ժամ 4 երեկոյ
(Պօրսան գոց է)

Բարիզ, 5 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Րանթ 4 1/2 %			104 05
» » 3 %			83 60
Օսմանեան քօնսօլիտէ	Սերի Դ.	բացուեցաւ	15 60
»	»	գոցուեցաւ	15 67 1/2
»	»	Բ.	16
»	»	Գ.	16
Օսմանեան երկաթուղի			48 50
» Րէժիի ժամնեթուղթք			— —
Պանք Օթօման			539 37 1/2
Գրէտի Լիօնէ			650
» Ֆօնսիէ			1360
Բաժնետոմս Լիօնի			1345
Սուէզի ջրանցք			2232 50
Ռուսական 5 % 1877 ի			101 7/8
Իտալական Րանթ			96 20
Սպանիական արտաքին			75 1/8
Եգիպտական միացեալ			438 75
Բրիօրիթէ Թիւրք			440
Հելլենական 5 %			447 50
Չէք Լոնտրայի վրայ			25 25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՕՐՍ

Բարիզ, 5 փետրվար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Րանթ 3 %	83 62 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ	15 70
Եգիպտական	438 75

ՄԻ ԹԵԹԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳ
ՄԵՐ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ
«ԱՂԲԻՒՐԻ» ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԳԵՐԱԶՆԻՒ ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԵԳԵԱՆԻՆ
ԽՈՐԻՆ ՅԱՐԳԱՆՕՔ
ՆՈՒԻՐՈՒՄ Է ԻՒՐ ԳՐԱՇԱՐ Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆԸ

Գ.

ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԱՊԱՌՆԻ

Մեզանում շատերը գրում են չեմ, չես, չի տանիլ, բերիլ, խօսիլ, գրիլ, և այլն, իսկ շատերն էլ առանց Լ գրի՝ չեմ, չես, չի տանի- բերի, խօսի- գրի-։ Պէտք է հետազօտել և իմանալ, թէ այս երկու ձեւից որն է ուղիղը։

Եթէ միանգամ ընդ միշտ Արարատեան բարբառն ընդունէինք մեզ համար իբրեւ քերականութեան հիմք, բայերն այնպէս խոնարհէինք, ինչպէս նոյն բարբառումն են խոնարհւում, այլ եւս հարկ չէինք ունենալ հետազօտելու, այլ ուղղակի կ'ասէինք՝ պէտք է այնպէս գրել, ինչպէս մեր երկրքին ոսկեղէնիկ և սրբազան մատեաններումը դրուած է։ Բայց որովհետեւ մէջ տեղ կռիւ ու յամառութիւն կայ, պէտք է կողմնակի ապացոյցներով էլ հաստատել ուղիղն ու սխալը։

Թէ ժողովուրդը սովորութիւն ունի շատ բառերի վերջին հնչիւնը և մինչեւ անգամ վանկը կուլ տալու, այդ վաղուց յայտնի մի երեւոյթ է, և մեր բարբառների մէջ մեզզոյն ամենից հարուստ է այս կողմանէ։ Բայց պէտք չէ մոռանալ, որ ժողովուրդն իր կոկորդում թաքցրած հնչիւնը միշտ և ամեն տեղ թաքցրած չի պահում, այլ յայտնի տեղերում մի եւ նոյն հնչիւնը հրապարակ է հանում կրիայի գլխի նման։

Թիֆլիսեցիք ասում են ես չիմ, դուն չիս, նա չէ, գնացի, բերի, խօսի, տարի, կորի, ասի, և այլն, և գնացիլ է, բերիլ է, խօսիլ է, տարիլ է, և այլն։ Թիֆլիզեցիք ասում են ես չիմ տալի, չիմ գալի, դուն չիս գալի, չիս տալի, և ես գալիս իմ, տալիս իմ, դուն գալիս իս, տալիս իս։ Ասում են տիղ, և էստի, էնդի, բայց էստեղանց, էնտեղանց, վուրտեղանց։ Վաղարշապատցիք ասում են տեղ, և ըստէ, ընդէ, բայց ըստեղից, ընդեղից։ Ասում են չէր գնացե, չէր էկե, և գնացել չէր, էկել չէր։ Ասում են վե կունեմ, վե կալու և վէր ընկաւ, վէր էլաւ, վէր ածեց, վէր ունեմ, վէր էկաւ։ Ասում են՝ արի [illegible] տանեմ, և [illegible] [illegible] տուաւ։

Շատ օրինակներ բերելու պէտք չկայ, պարզ երեւում է, որ [illegible] [illegible] բառի վերջին հնչիւնը [illegible] է յաջորդ բառի բաղաձայնի առաջ, բայց [illegible] է ձայնաւորի առաջ։ Կարելի չէ ասել, վե ունի. գնացե էր, գալի իս, տալի իս։ Սակայն շատ բառերու մէջ այս կորուստը կարող է անդառնալի էլ լինել և անկարելի է, որ այս տեսակ օրինակներ չը լինին, թէեւ իմ միտս չեն գալիս, որ մէջ բերեմ։

Թիֆլիսի բարբառը չունի [illegible] բացասական ապառնի։ Օրինակ՝ ես չիմ բերի, չիմ խօսի, չիմ գրի, չիմ ասի։ դուն չիս գրի, չիս բերի, և այլն, և՛ անցեալ է և ապառնի։ Երեւանցու ասածը՝ «ես չեմ ասել», եթէ Թիֆլիսի բարբառով թարգմանենք, պէտք է գրենք՝ «ես չիմ ասի»։ Նոյն Երեւանցու ասածը «ես չեմ ասիլ», եթէ թարգմանենք, կդառնայ մի և նոյն «ես չիմ ասի»։ Յայտնել այս երեւոյթի պատճառը՝ ամենաքիչը վեց հարիւր մանէթ արժէ, բայց ես կըյայտնեմ ձեզ բոլորովին ձրի։ Պատճառն այն է, որ Թիֆլիսի բարբառում ՉԸԿԱՅ Ե։ Չէ՞ որ մեր հայկական եչերը Թիֆլիսի բարբառում դառել են ի և է։ Արդ Թիֆլիսցին ինչպէս կարող է ասել բերել, տարել, ասել, խօսել, առ հասարակ էլ և սրանից էմ, էս։ Սրա համար էլ Թիֆլիսեցին ասում է՝ եւս ասէլ էմ եւ եւս չէմ ասէ, եւս կ՚օսիմ, եւ եւս չիմ ասէ։ Երկու տեղն էլ դառնում է չէմ ասէ, թէ անցեալ եւ թէ ապառնի ժամանակներում։

Այս տեսակ թերութիւն չըկայ ոչ միայն Արարատեան բարբառում, որ անարատ է բոլորովին, այլ և ոչ իսկ Ղարաբաղի բարբառում։ Ղարաբաղի անցեալն է—ԱԼ—ասալ չըմ, տըւալ չըմ, թողալ չըմ, խօսեցալ չըմ, մուռացալ չըմ, կըրալ չըմ, պիրալ չըմ, և այլն։ Իսկ ապառնին է ԵԼ, ԱԼ, և ԻԼ — Ես ա՛սել չըմ, տանել չըմ, խօսել չըմ, տալ չըմ, քթանալ չըմ, մոռանալ չըմ, քունանալ չըմ, ըսկանալ չըմ, պիրիլ չըմ, կըրիլ (գրել) չըմ, սիրիլ չըմ, ճրիլ չըմ։

Արարատեան բարբառի անցեալն է միայն ԵԼ և բացասականը թէ նախադասւում է և թէ յետադասւում, ինչպէս բերել չեմ և չեմ բերել, գրել չեմ և չեմ գրել, ասել չեմ և չեմ ասել. իսկ ապառնի վերջաւորութիւնն է ԻԼ և ԱԼ և բացասականը սակաւ է յետադասւում, այլ սովորաբար նախադասւում է՝ ինչպէս՝ չեմ ասիլ, չեմ գրիլ, չեմ տանիլ, չեմ գտնիլ, չեմ մոռանալ, չեմ մեծանար, չեմ ստանալ, չեմ հարստանալ։

Թիֆլիսի բարբառի անցեալն է՝ չիմ չիս չէ, իսկ ապառնին՝ չիմ, չիս, չի։ Զանազանութիւնը երրորդ դէմքումն է միայն, և սրա համար էլ անցեալ և ապառնի ժամանակները եզակի թւում միանման են միայն առաջին և երկրորդ դէմքերում, իսկ յոգնակի թւի՝ բոլոր դէմքերում։ Օրինակ՝ չէ բերի անցեալ է, և չի բերի ապառնի, բայց չիմ բերի, չիս բերի, չիք բերի, չին բերի և ապառնի է և անցեալ։

Թիֆլիսեցիք ասում են՝ եւս, չիմ գընացի, դուն չիս գնացի, նա չէ գնացիր մինք չինք գնացի, դուք չ՚ք գնացի, նըրանք չին գնացի։

Լարեցէք մի րոպէ ձեր ուշադրութիւնը, որ լաւ հասկնանք թէ ինչ պիտի ասեմ այժմ։ Այս ջնջւցի բառը մեր ականջին խորթ չի հնչում որովհետեւ սա իր կազմութեամբ մեր առջեւն է բերում մեր ուղիղ «գնացի» բայը և չենք երեւակայում, որ սա այն չէ ամենեւին, այլ նրա հագուստով մի աբգար է։ Մերկացնենք։ Սա այն բանն է, ինչ որ վաղարշապատցոց ասելն է՝ գնացե, էկե, տեսե, գրե, տարե, վե, ըստե, ընդե։ Այսպէս այս գնացի բայի վերջին ի գիրը իսկական ի չէ, այլ եչ է, որ Թիֆլիսի բարբառում դառել է ի։ Ուրեմն դա ոչ թէ մեր ծանօթ մարդավարի ջնջւցի բառն է, այլ գնացել, որ լն կորցնելով՝ դառել է գնացե, յետոյ էլ եչը ի չինելով դառել է սուտանուն ջնջւցի։ Այսպիսիք են և չիմ տարի, բերի, գրի, բառերի վերջին ի գրերը։

Ով չըգիտէ, որ մեր բայերի մէջ ել, ալ, իլ վերջաւորութիւնները և ԵՄ ԵՍ օժանդակները մեծ դեր են կատարում։ Ինչի նման կըլինէին ուրեմն այն բարբառի բայերը, որոնց մէջ էլ գլխաւոր տարրը դառած լինի ի, իսկ ալ վերջաւորութիւնից էլ կորած լինի Լ։ Հարկաւո՞ր է արդեօք հետեւելով Թիֆլիսի կամ որ և իցէ մի այլ բարբառի՝ մեր բայերից վերցնել գիրը, չընայած, որ թէ գրոց լեզւում թէ Արարատեան և Ղարաբաղի մայր բարբառներով Լ մնացել է անկորուստ։

Մեր դեռահաս ուսումնականները գրում են չէմ գնայ, չէմ տայ, չէմ գայ, չի գայ, չեմ ստանայ։ Այս բառերի վերջերումն էլ մի-մի յ են դնում, որպէս թէ սրանով արդէն կարող են հայացնել և ծածկել նրանց ներքին մերկութիւնը։ Բանը շատ պարզ է։ Թիֆլիզեցին ասում է դուն գալիս, չիս գալի, չիս գա։ Ասել է թէ այստեղ գա բայը մի ամբողջ և անպակաս բայ չէ, որ յ-ով վարագուրենք։ Կամ պէտք է գրել չեմ գա, չես գնա, չի տա՝ առանց յ, եւ կամ պէտք է գրել մարդավարի չեմ գալ, գալիս է, չի գալիս։ Իսկ ամենից լաւը գիտէ՞ք որն է. Թիֆլիսի բարբառի որ այլ եւս գոյութիւն չունի, մի հոգւոյով ճանապարհ բարի մաղթել։ Եթէ այս չեն անիլ բնիկ Թիֆլիսեցիք, մենք գաւառացիքս կանենք։

Ի դէպ։ Մեր մայր բարբառների մէջ և նրանց ծնունդների, բայերի մօտ չ բացասականը գործածական չէ, այլ ամեն տեղ չէ==չեմ, չես, չի, չէի, չէիր, չէր։ Արարատեան բարբառում չեշտը բացասականն է առնում, երբ նախադասւում է, և բայը՝ երբ բացասականը յետադասւում է։ Ղարաբաղի բարբառում չեշտը բայն է առնում, որովհետեւ բացասականը միշտ յետադասվում է, իսկ եթէ ուր ուրեք պատահի, որ նախադասւի, չեշտը բացասականը կառնէ։ «Չէ» բացասականը նոյնպէս գործ է ածվում թէ իբրեւ ժխտական և թէ այլ մտքով, օրինակ՝ հէնց գընաց թէ չէ, հէնց սաեց թէ չէ, խօսք էի տւել, էլ չը կարացի «չէ» ասեմ։ «Ասում եմ՝ չէ՛, չի հաւատում»։ «Ով կարում էր իր գլուխն ազատել, խօ լաւ, ով չէ՝ մընում էր տանը եսիր դառած»։ Բայերի հետ գործ են ածում և ոչ, մանաւանդ օրհնելիս և անիծելիս։ «Աստւած ո՛չ նըշանց տայ, Աստւած ո՛չ անի։ Բա ես քեզ սաե՛ցի ո՞չ, բա տա՛րար ո՞չ, Թող ա՛սի ոչ, թէ ... Ասում են և թող չ՚ասի, չ՚ գնայ, չը բերի, չըտանի։

Եթէ կարողացայ համոզել, որ Թիֆլիսի բարբառին չըպէտք է հետեւիլ, այլ Արարատեան, ապա միւս մանր բառերի վրայ աւելորդ է խօսիլը։ Այս մանր բառերն են՝ իւր, իր, վերայ, վրայ և վրա, նորա, դորա, սորա և նրա, դրա, սրա։ Պէտք է գրել իր, վրայ, սրա, դրա, նրա, որովհետեւ այսպէս են գրում և Արարատեան բարբառում, որովհետեւ միայն այս բարբառումն են մաքուր մնացած մեր դերանունները, մինչդեռ ուրիշ բարբառներում այնքան են յեղաշրջված և փոփոխուած, որ բոլորովին կորցրել են իրանց ազգային գոյնը։

Գ. ԱՂԱՅԵԱՆՑ
(Աղբէր)

ՎԵՀԱՓԱՌ ՊԵՊԷՔԸ

Տոն Ալֆոնսօ ԺԳ, Թագաւոր Սպանիոյ «շնորհիւն Աստուծոյ և Միապետութեան Սահմանադրութեանն», ըստ աւանդական բանաձեւին, իր երրորդ տարին թեւակոխելու վրայ է, և այս տօնախմբութեան առթիւ բարեմաղթութիւններս պիտի ուղղեմ նմա՝ պատմելով ձեզ իր կեանքն և պզտիկ սովորութիւնները։

Այս երսուն և մէկ քանի ամսու վեհապետն, որ յաջողած է հանդարտեցնել բոլոր քաղաքական կիրքերը, քանի մը անուն ունի. պաշտօնական լեզուին մէջ, Պապը կ՚անուանէ զնա «իմ սիրեցեալ զաւակս», կայսրերն և և Եւրոպիոյ միացեալ մասին թագաւորները կը կոչեն զնա «եղբայր իմ»։ Սպանիոյ արքայական ընտանեաց անդամք իրաւունք ունին «աւհմիկդ իմ» անուանելու զնա, իսկ ստնտուն քանիցս համարձակած է՝ իր գիւղացւոյ համարձակութեամբ՝ «լաճը» կոչելու զնա, Խնամակալ-Թագուհին, իր մայրը, խանդաղատանօք կը կոչէ զնա «մանուկը»։ Իսկ ես, Վեհափառ Պեպէքը պիտի անուանեմ զինք, յայտնելով հանդերձ իմ խորին յարգանքս առ նա։

Վեհափառ Պեպէքը շատ գեղեցիկ է, դեղձան մազերով որք ուսերուն վրայ կ՚իյնան։ Բնութեամբ զուարթ է և հանդիպողին կը ժպտի սիրալիր շնորհով։ Մտքէն չանցունելով իր բարձր դիրքն և ապագայ ճակատագիրն, երկրիս վեհապետներուն ամենէն երջանիկներէն և ամենէն աւելի սիրուածներէն մին է։ Կը տիրէ և չկառավարեր, իր արքայական մայրիկին թողլով ամէն օր հրովարտակներու, անուանումներու և օրինաց վաւերացումներու դէզ մը ստորագրելու հոգն։ Եւ երբ հանդիսաւոր համազգեստով Նախարար մը դուրս կ՚ելնէ արքայական սենեակէն՝ թեւին տակ կրելով պարունակ մը թղթերով լեցուն որք վիճաբանութիւններ, քուէարկութիւններ, մեքենայութիւններ և քաղաքական մեծ հակաճառութիւններ պատճառած են, Վեհափառ Պեպէքն, իր ստնտուին գրկին մէջ, նորա դէմը կ՚ելնէ և կը ժպտի նմա այնպէս որպէս թէ ըսել ուզէր. «Ի՞նչ փոյթս են ատոնք։»

Վեհափառ Պեպէքը զինուորական և քաղաքային տուն մը ունի։ Իրաւ է թէ իր հանգուցեալ հօր զօրավարներն և թիկնապահներն իրենց ծառայութիւնը կը կատարեն Խնամակալուհւոյն մօտ, սակայն Թագաւորին զինուորական տունը կը կազմեն։ Բանակին պատկանող բարձր անձնաւորութիւններ են ասոնք որք երբեք խառնուած չեն քաղաքականութեան։ Քաղաքային տունը կը բաղկանայ իր դաստիարակ Տիկին Դադոնէ, որ արդէն մեծցուցած էր իր հայրն Ալֆոնսօ ԺԲ, լոկ իր արքայական անձին յատկացեալ բժիշկներէ, երկու երեք հազարապետներէ, տիկինէ մը, և քանի մը բարապաններէ, մանկլաւիկներէ և սպասաւորներէ։

Էսբինոզայի հռչակաւոր [illegible] կը հսկեն անոր քունին վրայ՝ յարակից սենեակին մէջ։ Իր առօրեայ կեանքը շատ պարզ է։ Առտուն կանուխ կը յանձնուի սպասուհիներու որք կը լուան, կը հագուեցնեն և արքայական ստնտուին կը յանձնեն զինքն,—որովհետեւ պէտք չէ կարծել թէ սա կ՚ըզբաղի այդ հոգերով։ Ստնտուն լոկ ծիծ կուտայ նմա, կը պտտցնէ և գիրկը կ՚առնու պաշտօնական արարողութեանց ատեն։ Մնացեալ ամէն բաներն ուրիշ անձինք կ՚ընեն։ Մանուկ-Թագաւորն իր ստնտուին հետ մէկ անկողին չպառկիր, ինչպէս սովորութիւն է ի Սպանիա։ Իր օրօրանն ունի Բէյմէնտայի անկողնոյն քով։ Եթէ մանուկը գիշերն արթննայ, ստնտուն կ՚ելնէ և կը խնամէ զնա։ Պատշաճից օրէնքն այսպէս կ՚ուզէ։

Արդուզարդն աւարտելէ յետոյ, Վեհափառ Պեպէքը կ՚անցնի Թագուհւոյն քով, որ միշտ անհամբեր է բարի լոյս մաղթելու նմա։ Երբեմն ներկայ կը գտնուի Նախարարաց և արքայական ընտանեաց անդամներուն առաւօտեան այցելութեանց, և զուարթութեամբ կամ անտարբերութեամբ կը լսէ Մոնբանսիէի դքսին յամառութիւնն ի Սպանիա գալու և նորա սոսկալի զայրոյթները, թէ իր մեծ մայր Իզապէլ Թագուհին ի՛նչ կ՚ընէ, պիտի ընէ կամ կ՚ուզէ ընել, այն բարձր շաղակրատութիւնները զորս լրաբերք և քրոնիկագիրք հոգի կուտան իմանալու և որք անտարբեր կը թողուն զինքն։ Այս բանախօսութեանց միջոցին, սեղանին վրայ կը թմբկահարէ իր երկու պզտիկ ձեռուըներով, որովհետեւ չափազանց ջղային և անհանդարտ է։

Երբեմն, մայրիկն և ստնտուն իրարու ձեռքէ կը խլեն զինքը. Բէյմէնտա գորովանօք կը սիրէ զնա, և երբ Նորին Վեհափառութիւնը լայ, կ՚ուզէ անմիջապէս առնուլ տանիլ։ Օր մը, Այերպէի սիրուն մարքիզուհին ականատես եղաւ այս խանդաղատանաց կռիւներուն, և ինքն է որ պատմեց ինձ հետեւեալն իմ վերջին ուղեւորութեանցս միոյն ատեն։ Թագուհին կ՚ուզէր իր զաւակը ցոյց տալ մարքիզուհւոյն, և երբ երկուքն ալ կը յառաջանային դէպի Ալֆոնսօ ԺԳ ի սենեակին դուռը, Բէյմէնտա մէջտեղը կեցաւ ընտանեբար. «Մարդ չկրնար ներս մտնել։ Կը քնանա՛յ կոր։» Թագուհին և մարքիզուհին քաշուեցան գացին ժպտելով։ Ի՞նչ ընէք։ Սպանիական Միապետութիւնն այդ դեղջկուհւոյն ձեռաց մէջ է։

Սխալեցայ է ըսելով։ Վեհափառ Պեպէքն ա՛լ ստնդիայ չէ։ Իր ստնտուն կը պահեն քովը, որովհետեւ բաժանումը վշտալի պիտի ըլլար։ Թագաւորն իր ստնտուին ձեռքէն պիտի անցնի իր վարժուհւոյն ձեռքը, եթէ սակայն վարժուհի մը տան իրեն, ինչ որ չեմ կարծեր։ Տիկին Դադոն պիտի բաւէ։ Այս յարգամեծար կինը սիրուն տղեկ մը պիտի ընէ զինքը, կը հաւաստեմ ձեզ։

Երբ օդը գեղեցիկ է,—և ի Մատրիտ օդն յաճախ գեղեցիկ է,—Վեհափառ Պեպէքը կառքով դուրս կ՚ելնէ։ Իրեն յատուկ կառքն ունի, զինակիրով մը որ դռնակին քովէն կ՚ընթանայ քառասրափ։ Ո՛չ հեծելորդք, ո՛չ մեծահանդէս շուք։ Լանտօ մը որուն կառավարն արքայական տան նշանազգեստը կը կրէ, և կ՚երթան շրջագայել ի Գասթէլլանա, Գալլա տէ Գամբօ, Մոնթէյօ։ Ձմեռը ժամ հինգին, ամառը ժամ վեցին, Վեհափառ Պեպէքը պալատ կը վերադառնայ, և երբ կ՚անցնի Խորհրդարանին առջեւէն ուր կը վիճաբանին ծայրայեղ ռամկավարական բարենորոգմանց վրայ՝ անդ չնայիր, որովհետեւ տակաւին բարեբաստիկ անգիտակցութիւնն ունի քաղաքական եւ ընկերային մեծ խնդիրներու. և այդ անգիտակցութիւնն է որ իր երջանկութիւնն և հրապոյրը կը կազմէ։

Խնամակալ-Թագուհին միշտ մարդ ունենալով սեղանին վրայ, աւելորդ է ըսել, Վեհափառ Պեպէքը միայնակ կը ճաշէ իր սպասով. սակայն իր սեղանը մօրը սեղանին պէս լեցուն է կոչնականներով։ Իւր պզտիկ ճաշի միջոցին կը պոռայ, կը կանչուըռտէ և խընդալէն կը մարի։ Կարծես թէ իր հանգուցեալ հօր պէս ծաղրածու պիտի լինի... Ա՛հ, իրօք, ինքն ալ իր գիտցած կերպով ծաղրածու է, և ասոր մէկ ապացոյցը տամ ձեզ։ Կրօնական մեծ արարողութեան մը ատեն որում ներկայ գտնուեցան բոլոր արքունիքն, իշխանութիւններն և ազնուականութիւնն, Վեհափառ Պեպէքը բնականաբար կը գրաւէր առաջին տեղը, խորանին մօտ։ Վերէն վար ճերմակ հագած էր, գլուխն ալ նոյն գոյնէ գըտակ մը։ Քարոզը կուտար եպիսկոպոս մը որ բեմբասացի մեծ համբաւ ունի, բայց որ վերջը չէր բերեր։ Ժամ մը կար որ եկեղեցականը կը խօսէր այս պաշտօնական լռութեան մէջ որ ուրիշ ամէն բանէ աւելի հանդիսաւոր է։ Յանկարծ, Վեհափառ Պեպէքն, որ իր ստնտուին ծունկերուն վրայ էր, քաշեց հանեց գտակը, գետին նետեց և շեշտակի նայեցաւ քարոզիչին այնպիսի կերպով մը որ անշուշտ ըսել կ՚ուզէր. «Ա՛հ, չէ՛, սրբազան, ես շաղակրատներ չեմ ուզեր թագաւորութեանս մէջ։»

Վեհափառ Պեպէքն, որ ամէն երջանկութիւններն ունի, իր կենաց մէջ միակ դժբաղդութիւն մը ունի, որ, թէև ամէն մարդու կրնայ պատահիլ, պիտի բաւէր իր կեանքը թունաւորելու եթէ հասկնար զայդ։ Ն. Վեհափառութիւնը կը հալածուի, կը պաշարուի, կը տանջուի լուսանկարիչներէն։ Աշխարհ գալէն ի վեր, շաբաթ չէ անցած որ իր մէկ նոր լուսանկարն երեւան չելնէ։ Այդ Մանուկ-Թագաւորն ո՛րչափ անգամ իբր օրինակ ծառայած է, անհաշուելի է։ Լուսանկարած են զնա յոտին, նստած, մօրը գրկին մէջ, մօրը ծնգանց վրայ, մօրը ձեռքէն բռնած, գլուխը բաց, գլուխը գոց, կողմնակի, ամէն կերպով։ Մատրիտի ամէն լուսանկարիչի երազն է արքայական քլիշէ մը ունենալ, որովհետեւ կենդանագիրն ապա հազարներով կը վաճառուի։ Գաղափար մը չէք կրնար կազմել աշխարհի չորս կողմերէն եկած խնդրանքին վրայ։ Ուստի, երբ կ՚անձրեւէ և երբ արքայական կառքը չհեռեւիր Պալատէն ի Բէդիրոյի կամ Պալատէն ի Բրատոյի սովորական ճամբուն, կարելի է հաստատել թէ Ն. Վեհափառութիւնն ուղղակի կ՚երթայ լուսանկարչատուն մը։ Աշխարհիս վրայ երկու անձինք կան որոց կենդանագիրն այսչափ տարածուած ըլլայ. Ալֆոնսօ ԺԳ և Պուլանժէ։ Մինչեւ իսկ երկու այլաբանութիւններ են ասոնք, Պատերազմն և Խաղաղութիւնն։

Վեհափառ Պեպէքը դեռ բարեկամներ չունի, թերեւս ալ բնաւ չունենայ, որովհետեւ թագաւորները, յայտնի է թէ հպատակներ ունին լոկ. սակայն իրենց տղայութեան ատեն նախասիրեալ էակներ ունին։ Դժուար խնդիր է մանուկ թագաւորի մը հայթայթել այն անմեղ հաճոյքներն որք սոսկական անձի մը տղուն սրբուած են։ Եթէ գիտնայի՛ք թէ ի՛նչ ծանր խնդիր է այս։ Նախ, չեն ուզեր նախանձութիւններ, մեքենայութիւններ պատճառել։ Ո՛ր տիկինն ալ ըլլայ, ինքզինքն ամէնէն երջանիկ կը համարի երբ կարենայ Արքունեաց կամ բարձր ընկերութեանց մէջ ըսել. «Տղաս թագաւորին հետ խաղաց...» Յետոյ, յարգանաց պաշտպանութեան մըտադրը կայ, որուն առջեւն առնուլ դժուար է տղայոց միջեւ։ Իզապէլ Թագուհւոյն ժամանակ, Աստուրիայ իշխանն, որ օր մը Սպանիոյ թագաւոր պիտի լինէր, աւագանւոյն ընտանեաց մէջ քանի մը փոքր բարեկամներ ունէր։ Տոն Ալֆոնսօ, որ եօթն ութ տարեկան էր, շատ կը սիրէր զանոնք։ Օր մը, ի Կրանխա, զօրավարի մը տղան, որ շատ հանդարտ չէր, չնչին բանի մը համար բարկացաւ իշխանին դէմ։ Երկու տղաքները խնդ. ու խեղաւ խօսքեր ըրին իրարու և վերջապէս զօրավարին տղան իշխանին վրայ նետուեցաւ և սկսաւ ծեծել զնա, բայց ի՛նչ ծեծ... Եւ ահա զօրավարը մոխիր կտրած, սպասաւորները խուճապեալ և ընդհանուր սարսափ ծերունի ծառայներուն շրջանակին մէջ։ Իզապէլ Թագուհին, որ հեռու չէր, կոկորդալից կը խնդար. «Թողէ՛ք, բաւ, տղայ են, ի՞նչ կրնանք ընել։» Երբ, տասներկու տարի յետոյ, Ալֆոնսօ ԺԲ Սպանիա վերադարձաւ, զինքն ողջունողներուն առաջիններէն մին եղաւ երբեմնի տղան որ այն ատեն Մոնբէալի մարքիզ եղած էր։ Թագաւորը չէր մոռցած Կրանխայի դէպքը. «Է՛յ, սըղա՛ս, գոչեց խնդալով, կը յուսամ թէ չպիտի վերսկսիս։» Եւ մինչեւ իր մահը մեծ բարեկամութիւն ունեցաւ նորա նկատմամբ։

Վեհափառ Պեպէքն ուրեմն ընդհուպ պիտի ընտրէ իր սիրելիներն, որովհետեւ մինչեւ ցարդ զինքը շրջապատուած տեսած եմ ազնուականներով, զօրավարներով, տիկիններով։ Այս ամառ, ի Սան-Սէպաստիանօ, Այէտէի պալատան դարատանին վրայ, Վեհափառ Պեպէքը կը վազէր, կը խնդար, կը պոռար, բայց մինակ էր, առանց ուրիշ տղու։ Մէն մի տարիք իր պէտքերն ունի, և պէտք պիտի ըլլայ փոքրիկ վեհապետին ուրախութեան տալ այն ազատութիւնն որ պատշաճից օրէնքներէն կախումն չունի։

Պէտք է տեսնե՜լ զինքն, արքունեաց պաշտօնական ընդունելութեան մեծ օրերը, գահոյն վրայ նստած։ Եթէ գիտնայի՛ք թէ ո՛րքան սրտայոյզ է Ս. Ֆերնանտոսի և Կարոլոս Ե ի այդ գահոյն վրայ տեսնել ստնտու մը, ծունկերուն վրայ բռնած մանուկ մը որ տասնեօթն միլիոն հպատակներու վեհապետն է, որոց քաղաքական ատելութիւնները մեղմացած են այս արքայական մանկան առջեւ։ Պէտք է տեսնել աջ կողմը Թագուհին, արքայազուն իշխանուհիներն. աւելի վար, Սպանիոյ արքայական ընտանեաց անդամք, գլուխնին գոց. երկու կողմերը, տիկնայք, ազնուականք, և վերջապէս, համազգեստներու, յօդիկներու, արդուզարդերու երկար շարքի մը մէջ, դեսպանական մարմինը, Երեսփոխանաց Ժողովոյ և Ծերակոյտի անդամք, նախարարք, զօրավարք, արքունի պաշտօնեայք, բոլոր սպայք, Պետութեան բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնեայք, որք մի առ մի կ՚անցնին այս երեք տարու պզտիկ միապետին առջեւէն, որ մերթ կը խնդայ, մերթ կ՚ըմբոստանայ ընդդէմ այն պատշաճից օրէնքին որ զինքն այդքան երկար ատեն անշարժ կը պահէ... Եւ հոն, Արմէրիայի ընդարձակ հրապարակին վրայ, կը լսուի արքայական քայլերգը զոր քանի մը նուագախումբք կը հընչեցնեն։

Այս ամէն շուքն, այս ամէն պերճանքն, այս ամէնը պզտիկ Վեհափառութեան համար է որ բան մը չ՚անցնիր մտքէն և ամէն ժամանակ կը խնդայ։ Այո, բոլորովին պզտիկ, այլ մեծ միանգամայն, որովհետեւ լոկ իր անձը չէ որ կը յարգեն, ցնծութեան ցոյցերով կ՚ընդունին և կը ծառայեն նմա. մի միայն այս մանկան անզուգական հրապոյրը չէ, որ իր մօր ձեռքով կարելի եղածին չափ յաճախ կ՚ստորագրէ մահերու ամէնէն սոսկալիին դատապարտեալ անձանց ներումն, կամ կեանքերու ամէնէն ձանձրալիին դատապարտեալ անձանց շնորհեալ պատիժներն. ո՛չ, այլ այն է թէ ամէն անգամ որ մեզ կը նայի, կը ժպտի մեզ և կը բարեւէ զինուորական եղանակաւ, ձեռքը ճակտին տանելով, կարծես ըսել կ՚ուզէ մեզ. «Կը տեսնէք թէ պզտիկ թագաւոր մըն եմ, և սակայն կը ներկայացնեմ այն դրութիւնն որում այնքան ջերմապէս ըղձացին քաղաքային պատերազմներէն, թշուառութիւններէն, երեք հարիւր «պսկէն ծաղկած»ներու ծաղրելի իշխանութիւնէն և ազգային քայքայումէն յետոյ, որ կ՚սպառնար երկիրն անհետացնել Եւրոպիոյ աշխարհացոյցէն։ Մանուկ, բայց Թագաւո՛ր։»

(Ֆիկարօ)

Օ ՓԱՊՐԻՔ ՌԷԻՒՆԻ

350—ԲԵՐԱՅԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ—350
Պօն Մարշէի քով

ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ տէրը հաւատարիմ իրենց սկզբան որ է իրենց ապրանքները վաճառել ամէն եղանակէն, որպէս յիշեալ ծանր զոհողութիւններ ընել, յունուար 16/28էն սկսեալ կազմակերպած են ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ մը, գնորդաց համար լոյժ նպաստաւոր պայմաններով։ Ուստի փութան ենք թէ ամէն ոք պիտի փութայ առիթէն օգուտ քաղելով ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԶԵՂՋԵԱԼ գներէն։

Ամէն տեսակ Բրդեղէնք և մետաքսեղէնք, Ֆրանսական և անգլիական ընտիր կտաւներ, ամէն գոյնէ ատլասներ, սեւ և գունաւոր թաւիշներ, ժանեակներ, Մառամզոլ, Նմերիքսն, Ասուեղ, աշխարհի քումաշներ, Գուլպա և կօշիկ, Խոլիներ, Շապիկներ, ասուեայ Բաճկոններ, Սեղանի Անձեռոցք և Նպաստներ, Վերմակներ, Թաշկինակներ, Ձեռնոցք, Սեզմիրենք, և հազար ուրիշ նիւթեր արանց, կանանց և տղայոց համար։

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԱՌԻԹ

Երջազգեստի համար բրդեայ կտաւներ, կրկին լայնք, 4 ղրշունոց կանգունը 2½ի։
Գունաւոր ֆանելա զուտ բուրդէ, 4ը 2½ի։
Ֆանելայէ ժիլէ զուտ բուրդէ, 5½ նոյը 3ի. սկսեալ 7 ղրշէն։
Ֆանելայէ շապիկ առանց ոծր. 10 ղրշէն։
Որսորդութեան ժիլէ, սկսեալ 10 ղրշէն
Մետաքս մնդուս ամէն գոյնէ, 5½ը 3ի։
Բրդեայ ծածկոյթ, սկսեալ 25 ղրշէն։
Արանց համար շապիկ, սկսեալ 13 ղրշէն։
Արանց զգեստներու համար ֆրանս. կըտաւ, կանգունը 12½ էն։
Կանանց համար ճերմակեղէնք կէս գնով։
Մատամբոլ, 40 եարտանոց, 48 ղրշէն սկսեալ։
Սեղանի անձեռոցներ, 12 հատը 24 ղրշէն։
Ասեղնագործ սկզբնատառերով Թաշկինակ, 12 հատը 8 ղրշէն սկսեալ։
Պարահանդէսի համար ոսկեզօծ Դաւլադան։
Հոտաւէտ նիւթեր, ժանեակք, ժապաւէնք։

ՈՐՈՇԵԱԼ ԳԻՆ, ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
281 6—15

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՊՈԼԻՍ, 24 յունուար

Երկու տարուան վէրք մը ունէի երեսիս վրայ. շատ բժիշկներու գացի ու շատ մը դարման ըրի, անօգուտ եղաւ, վերջապէս երկու ամիս առաջ ստիպուեցայ Լանկա բնակող Տօքթ. Պ. Աւաքելեանի դիմել, որ անմիջապէս գործողութիւն մը կատարելով ու վէրքիս վրայ պէտք եղած դեղերը դնելով, զիս բոլորովին առողջացուց։ Ուստի իմ խորին շնորհակալութիւնս յայտնելով առ Մեծ. Տօքթօրն միանգամայն կը խնդրեմ որ հաճիք երկտողիս անկիւն մը շնորհել։

ՄԻՀՐԱՆ ԹԱՓԻՐԲԵԱՆ
Ճէլէպ

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

AU CAMELIA
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ ՆՈՐԵԼՈՒԿԻ
194, Մեծ փողոց Բերայի, 194

ՄԻՄԻԱՅՆ 30 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
ՄԵԾ ԶԵՂՉՈՎ

ամէն տեսակ ապրանաց, մետաքսեղէնք, բրդեղէնք, բամպակեղէնք, շրջազգեստի համար ամէն կտորներ [illegible], ըսկըսեալ յունվար 5/17էն մինչեւ 4/16 փետրվար 1889։

ԱՄԷՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
Վաճառումն ամէն տեսակ կերպասներու կտորներու
ԿԷՍ ԳՆՈՎ
7 10—12

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Բան մը մի գնէք առանց նախապէս այցելելու ԼՈՒՎՐԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ, Բերա, Բասաժ Հաճօբուլօ, թիւ 7-8։ Յառաջիկայ երկուշաբթի 9/21 յունվար 1889 և յաջորդ օրերն պիտի սկսի վաճառահանդէս ամէն տեսակ ապրանաց, ճիշդ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳՆԵՐՈՎ։ Այս բանս կը լինի գործարանատէրաց հետ համաձայնութեամբ, ամրան եղանակին համար բոլորովին նոր ապրանքներ ձեռք բերելու համար։ Լուվրի վաճառատանց մէջ ի վաճառ հանուած ապրանք են՝ Մետաքսեղէնք, Բրդեղէնք, Թաւիշք, Մուշտակք, Ֆանդէզի կերպասներ պարահանդէսի համար, Ամէն տեսակ Շղարշներ, Տանթելաներ, Բասմանդըրի ժապաւէնք, կալոն, Մանշոն, Հովանոցք և պերճանաց ու քմահաճոյքի ուրիշ հազարաւոր առարկաներ։

Առիթը մէկ հատիկ է. թո՛ղ ամէն ոք օգտուի։ Ն. ԹԻՓԷՐՈՒՍ ԵՒ ԸՆԿ.
8 13—15

ԱԶԴ. Ֆրանսացի ընտանիք մը իւր գիշերօթիկ կ՚ընդունի քանի մը օտարականներ։—Ֆրանսերէնի դասեր։ Մասնաւոր եղանակ ֆրանսական լեզուին ուսուցման համար։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Պէնար Գաօ ի Բարիզ, Իւնիվէրսիթէ փողոց, թիւ 34, և ի Պոլիս, առ [illegible], Տէյիրմէն խան, թիւ 9։
41

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՅՑ ԹԷՅԻ

ԼՄ. ՊԱԼԱՊԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ
Չինաստանէն, Հնդկաստանէն եւ Ճաբոնէն
12 — Պօսթա. Չէլէպի խան, — 12
[illegible]

ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ—ԱՐՏԱԾՈՒՄՆ

Բանի տարիէ ի վեր Թէյի մեծաքանակ առեւտուր ընելով, դրամագլխով գրկելով զայն ի Լոնտրա և Պետրսպուրգ, բազմաթիւ անձանց խնդրանաց վրայ որոշեցինք քաղաքիս մէջ Թէյի կեդրոնական վաճառատուն մը հաստատել «Մեծաքանակ» եւ «Փոքրաքանակ» վաճառման համար։ Վաճառականք, դեղագործք, նպարավաճառք եւ ընտանիքներ որք վերահաս ձմրան պատմելու իրենց պաշարը կը պատրաստեն, եւ անոնք որ կ՚ուզեն ոչ միայն լաւ, այլ նաեւ «աժան» թէյ ունենալ, կը հրաւիրուին այցելել «Թէյի մեծ մթերանոցն» եւ գոհ պիտի մնան։
26

Տուփերուն վրայ պահանջել Լմ. Պալապանի եւ Ընկ. ստորագրութիւնն եւ Աքաղաղի պատկերն։

ԻԼԱՆ

Հայտար Փաշա Թիմար եօլընտա Բութիմալտըն սըգմա օլմաղընտան նաշի չըգարըլաճագ Թէյրաքքիմ իթմիշ օլան վէ Թաղմինէն սէքսէն Թօնիլաթօ գատար օլան Թիմար չուլպուգլարըն պիլմիւզաէտէ Ֆիրուխթը մուգարրէր պուլունմուշ օլմազլ Թալիպ օլանլարըն իշպու քէանունի սանինին օթուզընճը բազար իրթէսի կիւնի Հայտար Փաշատա Թիմար եօլ միւտիւրլիւյէ սամթ պէչ գարարլարընտա պուլունմալարը իլան օլունուր։
285 1—2

ՏԷԼԱԼԼԱՐԸ ԻԼԱՆ

Մէրկէզի աքէեամընտա Իրատէի սէնիյէի հազրէթի Բատիշահի չէրեֆսատըր օլան տէլլալ նիզամնամէսինին օն իքի վէ օն տօքուզունճու մատտէլէրի աքէեամընտա տէլլալլարա վիրիլէճէք րուխսաթիյէ րէսմինին իֆասը վէ Թէճտիտի [illegible] մուամէլէյէ Թէվֆիգան Թարիխէ նէշրինտէն իթիպարէն իւչ այ զարֆընտա իճրա օլունմագ լազըմ օլտուղընտա վէ նիզամնամէի մէզքիւր կէչէն Թէշրինէ սանինին եիրմի պիրինտէ րէսմէն նէշր օլունարագ նիզամնամէ աքէեամընտա [illegible] իճրա օլունմասը մէօհլէթ իճրայի քէանունի սանինին եիրմի պիրինտէ միւնգազի օլաճաղընտա մէզքիւր իճաբ իտէն րուխսաթիյէլէրին իթմալէրի տէլլալլար հագգընտա մէօհլէթի մէզքիւրէնին ինգիզաէտընտան սօնրա օն տէօրտ կիւնէ քատար [illegible] տէլլալլարըն [illegible] իլան օլունուր։
20
7 Քանունի սանի 1304 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Տէպաղխանէ իչուն միւպայեա օլունաճագ իւչ պին ատէտ եէրլի քէսինմիշ Թուզլը քուրու [illegible] պէհէր գըյյէթի Թաքրիպէն [illegible] Թալիպի եօհաէսինտէ [illegible] քէանունը սանինին օթուզընճը կիւնիւ գատար պէհէր կիւն միւնագասա Թոյրա օլունաճաղ մէզքիւր կիւնդէ [illegible] վէ օթուզ պիրինճի կիւնի [illegible] Թէնզիլինի Թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ մալայսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

23 քեանունը սանի 1889 116
Նօ. 13 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Թահնէլիյէ խաստէխանէսի [illegible] սաթըլաճագ իքի եիւզ էլլի պին գըյյէ [illegible] Թալէպ օլանլարըն իշպու քէանունի սանինին եիրմի սէքիզինճի ճիւմա իրթէսի կիւնինէ գատար մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ մալայսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

23 քեանունի սանի 1889 117
Նօ. 14 1—3

AU CROISSANT ■ Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ

94, Եւրոպէք Փողոցը, Վոյվոտայի դիմաց, 94

Մեծ վաճառահանդէս ճանդերձեղէնաց, չափազանց զեղչեալ գներով։ Ֆր-նք.

Ձմեռան բալթօ, մէջը փանէլայով, վայելուչ ձեւ, լաւ կարուած	25
Գամբէր Բալթօ, մէջը փանէլայով, չինական մնդուսէ	28
Արանց բալթօ բոլոր բուրդէ, օձանիշկի ձեւ	40
Աստառած բալթօ մէջը մետաքս կամ փանէլա, շատ վայելուչ	40
Բալթօ էնկէրման, վերջին նորաձեւութեամբ, շատ վայելուչ	32
Ֆրիզ բալթօ, բոլոր բուրդէ, որ ուրիշ տեղ 60 Ֆրանքի կը ծախուի	50
Տղայոց զգեստ բալթօ 12էն 18 տարեկանի համար	18
Արանց հաստատուն և վայելուչ բանդալոն սկսեալ	8
Բանդալոն ճարտար և վայելուչ կարուածքով	15
[illegible], ճիշդ արժէքովը վաճառուող, (իր վաճառատան [illegible])	19
Փօքրիէ, օրանճիօր, բոլոր բուրդէ, վայելուչ	50
Պանտալոն ժիլէ սեւ գոյն, շատ վայելուչ, բուրդէ	32
Ձմրան գօտիքով, վայելուչ և հաստատ, սկսեալ 21	25

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 31

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ Յունիս 1888	»	4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » »	»	10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Եօգուրթճու խան.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ, Եւրոպեան առաջնակարգ դրամատուներ ցոյց պիտի տրուին անոնց, որք Ընկերութեանցս վերայ տեղեկանալ կը փափաքին։ 36

PAPIER WLINSI

ՎԼԻՆՍԻ Թուղթին անզուգին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի տկարութեանց։ Հարբուխ, Պռոնքիդ, Կոկորդի ցաւ, Թոքացաւ։ Իր գործածութիւն շատ պարզ և դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

J. Wislin & Cie. 31, Rue de Seine
Paris

Կը գտնուի ամեն դեղատանց մէջ։
Զգուշանալ ՎԼԻՆՍԻ անունը։

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԿԵՆԱՄԻՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԻՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1888 Սեպտ. ամսոյն

Այս ամսուան մէջ առաջարկուած եւ ստորագրուած 608 նոր մուրհակներ (պոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ Ֆր. 3,272,410
Բաժիններու գանձում » 37,710
Վճարում մահուանց առթիւ » 142,302
1888 դեկտ. 31էն երաշխաւորեալ հասոյթ Ֆր. 86,699,959·12
Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարոց Ֆր. 408,448,921·35

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակալն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ։ Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 48

Ընկերութեան ատենապետն է Պ. Ս. ԱՍԼԵՐ

ՄԻ ԳՆԷՔ
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ
ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՍԻՆԿԷՐ
Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն
Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտըրըմ,
120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.
Ի ՊԵՐԱ, Գալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

Վ. ՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
([illegible]) 71

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՅՏԷԼ ՀԱՆԻ
ՁԻՆՃԱՆՃԼԸՐ ԵՕՔՈՒՇԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՍԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան եւրոպական նորաձեւ և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմեն և կը յօրինեն

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականաց և [illegible], խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցանկացողաց դիւրութեան համար կազմատունս ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ցինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաև գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գրիչ, մատիտ, [illegible]։ 156

ԿԵԱՆՔ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ և ԳԵՂ. ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԷԼՐՕԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷՔՍԻՔԱՆ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը։ Կը դադրեցնէ անոնց թափիլը։ Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացնէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճում, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։ Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։

Կը վաճառուի Ժ. և Ն. [illegible] եղբարց Բրիտանական դեղատունը, 433 Մեծ փողոց Պերա, [illegible], Ղալաթիա, [illegible] 95 և 97. [illegible] եղբարց քով 77 Էմին Էօնիւ —, 31 Եէնի ճամի և 168 Մեծ փողոց Պերայի, և [illegible] քով Պերա Մեծ փողոց Թիւ 428։ 61

Լ'Ա ՌՈՒԱՆԷԶ ‖ LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Կեդրոնատեղի՝ 18. Սէն-Մառգ փողոց, Բարիզ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1837ԻՆ

Ընկերական դրամագլուխ	4,000,000
Դաշնագրեալ հասոյթք իբր	4,000,000
Տարեկան մուրհակք	600,000
Վճարեալ վնասք	30,000,000

«Գրէտի Ֆօնսիէ տը Ֆրանս Պանքան կ'ընդունի Լա Ռուէննէզն ի շարս այն ապահովագրական ընկերութեանց որք կրնան [illegible] Գրէտի Ֆօնսիէին [illegible]։ [illegible] Պ. Ա. Գուրմուզի [illegible] ընկերութեան [illegible] գործակալ։ Գործերնուս [illegible] Պ. Ա. Գուրմուզի ընկերացած է Պ. [illegible] հետ, [illegible]»

Ա. ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ ԵՒ ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ

[illegible] ընկերութեան [illegible] տուներ, կարասիներ, ապրանքներ, [illegible], 3% զեղչ [illegible]։

Ա. ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ ԵՒ ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ

Դիմել առ ընդհ. գործակալութիւն, Ղալաթիա, [illegible] Օղլու խան, Թիւ 10, և Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, հին Զապթիէին դէմ, Թիւ 50 առ Մարտիկ Եասըճեան։

Ներկայացուցիչք ի [illegible], Ա. Բանեան և Ն. [illegible], յԱթէնք.

յԵդիրնէ, Գ. Բ. [illegible], յԱղեքսանդրիա։ 186

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԴԱՈՒԼՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ
Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, [illegible], [illegible], օժիտի համար ճերմակեղէնք, [illegible], բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիեննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգղիէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ ևս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրամով ղրկուի։

Չընտրուած ապրանքները ետ կ'առնուին և տեղը ետ կը տրուի [illegible] փոխադրութեան ծախքը։ 86

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷՆԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԵԱՆ

Մատակարար Օսմանեան Ծովային Նախարարութեան

([illegible], Թիւ 2)

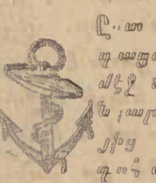

[illegible] Մեծ [illegible] Փարիզի [illegible] Վիեննայի և Բարիզի [illegible] Պոլսոյ մէջ գտնուած բոլոր բլիթները [illegible] Պոլսոյ պատուաւոր [illegible] [illegible] և գաւառաց լուսանկարք կրնան որևէ տեսակ [illegible] և անձամբ փորձել այն բլիթները։

Մթերանոցս [illegible] Պոլսոյ և Արևելեան Րումելիի համար միմիայն կեդրոնատեղին է։ 191

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

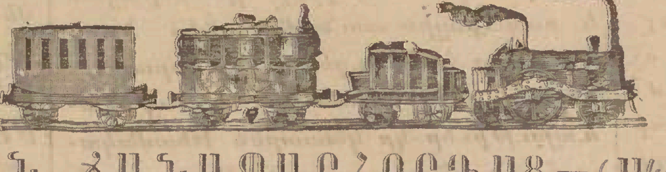

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ — (Սկսեալ 15 Յունուար 1889)

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԵԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. Ճեպն. Թ. 2	Կոխ. ճամբ. Թ. 4 Ամէն օր	Կոխ. խառն Թ. 52 Ամէն օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առաւ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ……մեկնում	7 20	8 15	7 50
Գում—գաբու			8 8
Եէտի—գուլէ			8 22
Մագրիգիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 51
Քիւչիւք—Չեքմէճէ			9 2
Սպարթա—գուլէ	8 54	9 30	9 41
Հատըմքէօյ		9 52	10 13
Չաթալճա			10 53
Գապագճա	9 52	10 49	11 31
Սինէքլի			12 35
Չէրքէզքէօյ ժամանում		12 02	1 17
մեկնում		12 04	1 37
Չորլու	11 55	12 46	2 31
Մուրատլը—Քէօրէզլի			3 21
Սէյտլէր—Չիֆթլիք			3 51
Լիւլէ—Պուրկազ		2 16	4 31
Պապա—Էսքի	1 55	2 47	5 15
Քավլը—քէօյ			5 55
Ուզուն—Քէօբրի		3 50	6 42
Գուլէլի—Պուրկազ		4 13	7 16
Ուրիք			7 40
Ադրիանուպոլիս ……ժամ.	4 17	5 07	8 27
			Երեկոյ
			Կոխ. խառն Թ. 122 Բշտ. ժ. վ.
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ……մեկ.	4 27	5 17	7 20
Գարաղաչ			8
Մուստաֆա-բաշա ժմ.	5 24	6 11	8 33
մկ.	5 34	6 31	8 58
Հարմանլը ժմ.	6 18	7 12	9 58
մկ.	6 28	7 24	10 17
Թըրնօվա-Սէմէնլի ժամ.	6 54	7 48	10 49
			Կոխ. խառն Թ. 124 Բշտ.
			Առաւ. ժ. վ.
Թըրնօվա—Սէմէնլի մկ.	7 3	8	11 15
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 37	12 10
Եէնի—Մահալլէ		9 26	1 25
Պապազլը	8 57	9 57	2 10
Գատըքէօյ—Ստանիմաք		10 24	2 46
Ֆիլիպպէ ժամ.	9 44	10 45	3 10
մկ.	9 52	11 5	3 28
Թաթար Բազարճըք		11 59	4 59
Սարամպէյ		12 24	5 30
Պելլովա ժամ.	11 40	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ
Սոֆիա ժամ.	4 29		
Նիշ	9 55		
Պելկրատ	4 45		
Պուտապէշթ	1 25		
Վիեննա	7 15		
Սկիւպ	12 40		
Սէլանիկ	9 35		

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. Ճեպն. Թ. 1 Շաբթ.	Կոխ. ճամբ. Թ. 3 Ամէն օր	Կոխ. խառն Թ. 123 Բշտ.
	Առաւ. ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	
Սէլանիկ ……մեկնում	6 00		
Սկիւպ	2 55		
Վիեննա	8 00		
Պուտապէշթ	2 40		
Պելկրատ	10 50		
Նիշ	5 38		
Սոֆիա	12 16		Առաւ.
	Առաւ.	Երեկոյ	
Պելլովա մեկ.	3 16	3 57	6 40
Սարամպէյ		4 17	7 23
Թաթար Բազարճըք		4 43	8 30
Ֆիլիպպէ ժամ.	4 38	5 37	8 53
մեկ.	5 05	5 57	9 23
Գատըքէօյ—Ստանիմաք		6 19	10 05
Պապազլը	5 54	6 50	10 49
Եէնի Մահալլէ		7 15	11 59
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 04	12 43
Թըրնօվա-Սէմէնլի ժամ.	7 41	8 39	Երեկոյ
			Կոխ. խառն Թ. 121 Բշտ.
			Երեկոյ
Թըրնօվա—Սէմէնլի մեկ.	7 48	8 44	1 05
Հարմանլը ժ. մ.	8 12	9 08	1 38
մեկ.	8 17	9 20	1 53
Մուստաֆա-բաշա ժմ.	8 58	10 01	3 02
մեկ.	9 12	10 19	3 26
Գարաղաչ			4 03
Ադրիանուպոլիս …ժամ.	10 06	11 14	4 40
			Երեկոյ
			Կոխ. խառն Թ. 51 Ամէն օր
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս …մեկ.	10 11	11 24	6 19
Ուրիք			7 06
Գուլէլի—Պուր. (Պիւ-ֆէ)		2 20	7 38
Ուզուն—Քէօբրի		12 39	8 05
Քավլը—քէօյ			8 44
Պապա—Էսքի	12 31	1 50	9 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 17	10 08
Սէյտլէր—Չիֆթլիք			10 44
Մուրատլը—Քէօրէզլի			11 20
Չորլու		3 52	12 16
Չէրքէզքէօյ ժամ.	3 02	4 29	1 00
մեկ.	3 10	4 34	1 20
Սինէքլի			2 10
Գապագճա			3 05
Չաթալճա	4 46	6 11	3 37
Հատըմքէօյ		6 46	4 28
Սպարթա—գուլէ			4 53
Քիւչիւք—Չեքմէճէ			5 37
Այաստեֆանոս			5 54
Մագրի—գիւղ			6 27
Եէտի—գուլէ			6 46
Գում—գաբու			7 01
Կ. Պոլիս (Պիւ-ֆէ) ժամ.	6 40	8 13	7 10
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—ԶԻՊԷՖՉԷ

Կառախումբ Սէլանիկէն մեկնող	Կոխ. Թ. 522 Ամէն օր
	Առաւ. ժ. վ.
Սէլանիկ (Պիւ-ֆէ) …մեկ.	6 00
Թօփսին	6 39
Ամաթօվօ	7 21
Քարասուլու	7 49
Կիւմէնճէ	8 00
Կէօրկէլի	8 40
Միռօվչէ	9 23
Ստրումնիցա	9 33
Տէմիրգաբու (Պիւ-ֆէ) ժմ.	10 11
մկ.	10 21
Գրիվօլագ	11 11
Վէնէճիանօ—Կրատսքօ	11 56
Քէօբրիւլիւ ժմ.	12 49
մկ.	12 59
Զէլէնիքօ	1 51
Իւսքիւպ (Պիւ-ֆէ) ժամ.	2 50
մեկ.	2 55
Հանտաշլար	3 40
Գումանօվա	4 3
Թապանօֆչէ	5 09
Բուճովա	5 32
Կուգովչէ	5 44
Պուգանօֆչէ	6 06
Զիպէֆչէ ժամ.	6 20
	Երեկոյ
Նիշ ժամ.	9 55
Պելկրատ	4 45
Պուտապէշթ	1 25
Վիեննա	7 15

Կառախումբ Վիեննայէն մեկնող	Կոխ. Թ. 521 Ամէն օր
	ժ. վ.
Վիեննա մեկ.	8 00
Պուտապէշթ	2 40
Պելկրատ	10 50
Նիշ	5 58
	Առաւ.
Զիպէֆչէ …մեկ.	9 31
Պուգանօֆչէ	9 47
Կուգովչէ	10 10
Բուճովա	10 25
Թապանօֆչէ	10 48
Գումանօվա	11 21
Հանտաշլար	11 57
Իւսքիւպ (Պիւ-ֆէ) մեկ.	12 40
ժմ.	1 10
Զէլէնիքօ	1 50
Քէօբրիւլիւ ժմ.	2 37
մկ.	2 47
Վէնէճիանօ—Կրատսքօ	3 42
Գրիվօլագ	4 30
Տէմիրգաբու (Պիւ-ֆէ) ժմ.	5 09
մկ.	5 24
Ստրումնիցա	6 02
Միռօվչէ	6 12
Կէօրկէլի	7 02
Կիւմէնճէ	7 38
Քարասուլու	7 49
Ամաթօվօ	8 15
Թօփսին	8 35
Սէլանիկ (Պիւ-ֆէ) …ժմ.	9 35
	Երեկոյ

ԳԻԾ ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Իւսքիւպէն մեկնող	Կոխ. Թ. 622 Բշտ.
	Առաւ. ժ. վ.
Իւսքիւպ (Պիւ-ֆէ) …մեկ.	8 00
Էլէշան	8 56
Քաչանիք	9 40
Վէրիզօվիչ	10 36
Լիփլիան	11 28
Պրիշթինա	12 19
Վուչիթրն	1 03
Միթրօվիցա (Պիւ-ֆէ) ժմ.	1 20
	Երեկոյ

Կառախումբ Միթրօվիցայէն մեկնող	Կոխ. Թ. 621 Բշտ.
	Առաւ. ժ. վ.
Միթրօվիցա (Պիւ-ֆէ) մկ.	7 45
Վուչիթրն	8 07
Պրիշթինա	8 58
Լիփլիան	9 49
Վէրիզօվիչ	10 42
Քաչանիք	11 26
Էլէշան	11 54
Իւսքիւպ (Պիւ-ֆէ) …ժմ.	12 45
	Երեկոյ

Ստորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6էն մինչև առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.)

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ-ԵԱՄՊՕԼԻ

Կառախումբ Թ. 322 Բշ. Գշ. Ուր.	ժ. վ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ	
Սարամպէյէն ժմ.	12 43
Ադրիանուպոլսէն ժմ.	10 49
	Երեկոյ
Թըրնօվա—Սէմէնլի մեկ.	1 15
Գարապունար	2 00
Ռատնէ—Մահալլէսի	3 05
Եէնի—Զաղրա	4 15
Միւսքիւ—Քէրմանլը	5 10
Եամպօլի ժամ.	6 00
	Երեկոյ

Կառախումբ Թ. 321 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ.
	Առաւ.
Եամպօլի …մեկ.	6 06
Միւսքիւ—Քէրմանլը	7 13
Եէնի—Զաղրա	8 09
Ռատնէ—Մահալլէսի	9 12
Գարապունար	10 12
Թըրնօվա—Սէմէնլի ժամ.	10 46
	Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ	
Ադրիանուպոլսոյ համար մեկ.	1 05
Սարամպէյի համար մկ.	11 15

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ.
	Երեկոյ
Տէտէ—Աղաճ …մեկ.	1 15
Ֆէրրէ	2 28
Պիթէքլի	3 28
Սուֆլի	4 31
Տիմէթօքա	5 38
Գուլէլի—Պուրկազ	6 19
Ուրիք »	6 46
Ա. Պոլիս … ժմ.	7 40
	Երեկոյ

Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Գշ. Ուր.	ժ. վ.
	Առաւ.
Ա. Պոլիս …մեկ.	5 40
Ուրիք »	6 35
Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	7 20
Տիմէթօքա	7 55
Սուֆլի	9 07
Պիթէքլի	10 00
Ֆէրրէ	11 01
Տէտէ—Աղաճ …ժամ.	12 00
	Կէսօր

196